

Opinnäytetyö (YAMK)

Terveyden edistäminen

2018

Mari Laineenoja

NAISMAAHANMUUTTAJIEN TARPEET JA TOIVEET TYÖKYKYISYYDEN EDISTÄMISEKSI

Mari Laineenoja

NAISMAAHANMUUTTAJIEN TARPEET JA TOIVEET TYÖKYKYISYYDEN EDISTÄMISEKSI

Maahanmuuttajien työttömyys on yleisempää kuin kantaväestön. Naismaahanmuuttajat ovat vielä useammin työttömiä kuin miesmaahanmuuttajat. Tutkimukset ovat osoittaneet terveyseroja työttömien ja työllisten välillä. Työttömillä on enemmän ongelmia terveyden kanssa ja terveyteen liittyvissä elämäntavoissa on havaittu eroja.

Naismaahanmuuttajien tarpeet ja toiveet työkykyisyyden edistämiseksi on kehittämisprojekti, joka on osa Turun ammattikorkeakoulun ja Euroopan sosiaalirahaston Ruori- uutta suuntaa terveyteen, työ- ja toimintakykyyn- hanketta. Hankkeessa kerättiin haastattelujen avulla tietoa naismaahanmuuttajien tarpeista ja toiveista liittyen työkykyä ylläpitävään toimintaan. Tarkoituksena oli kartoittaa minkälainen toiminta motivoi kohderyhmää ylläpitämään työkykyisyyttä työttömyyden aikana.

Kehittämisprojektin tarkoituksena oli luoda tuotos, joka auttaa työttömiä maahanmuuttajanaisia löytämään heille tärkeää toimintaa työttömyyden aikana. Tuotos kehitettiin haastatteluiden sekä ammattilaisille järjestetyn työpajan tulosten perusteella. Haastatteluihin osallistui 10 maahanmuuttajanaista, jotka olivat asuneet Suomessa 1,5 vuodesta 14 vuoteen. Haastattelutulosten perusteella työkykyisyyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta tärkeiksi koettiin liikunta, suomen kielen opiskelu, suomalaisen koulutuksen saaminen sekä lisätieto työnhausta ja urasuunnittelusta.

Tuotokseksi kehitettiin esite, joka tavoitteena on auttaa löytämään toimintaa työttömyyden aikana. Siinä huomioitiin haastatteluissa esiin tulleet kohderyhmän kehittämistarpeet ja toiveet. Tuotokseen on koottu eri toimijoiden yhteystietoja, jotka järjestävät kohderyhmälle haluttuja aktiviteetteja. Kehittämisessä huomioitiin jo olemassa olevat toiminnot ja siten edistetään näiden toimijoiden elinvoimaisuutta. Haasteena on juuri ollut kohderyhmän tavoittaminen. Toimijoilta saatu positiivinen viesti näiden toimintojen hyödyntämisestä tukee tuotoksen työelämälähtöisyyttä. Tuotos implementoidaan käytäntöön viemällä 100 kappaletta kopioita kohderyhmän kanssa toimiville tahoille, jotka jakavat sitä. Tuotoksesta kehitettiin myös sähköinen versio, jota voi päivittää. Sähköinen linkki laitettiin RUORI 2- hankkeen internetsivuille.

ASIASANAT:

naismaahanmuuttajat, työttömyys, terveys, toimintakyky, työkyky, osallisuus

Mari Laineenoja

FEMALE IMMIGRANTS' HOPES AND NEEDS IN THE PROMOTION OF WORK ABILITY AND WELL-BEING

The unemployment is twice as common among immigrants as among Finnish. Female immigrants are more likely to be unemployed than male immigrants. Several studies show that there are big differences in health between working persons and unemployed persons. Also, health habits are different among those groups.

Working ability and well-being of female immigrants is a development project which is part of Turku University of Applied Sciences and The European Social Funds Ruori-project. Ruori- uutta suuntaa terveyteen, työ- ja toimintakykyyn project's purpose was to promote and maintain unemployed person's well-being and management of daily activities with healthy lifestyle. Information for the project was collected by interviewing female immigrants about their interests and needs. The purpose was to find out what kinds of things motivate the target group to maintain their work ability and well-being at a good level during unemployment.

The purpose of the development project is to create an output which helps unemployed female immigrants to find a way to maintain their work ability and well-being at a good level during unemployment. The output of the project aims to take into consideration the target group's own needs and ideas which came up in the interviews. Also, professionals who work with immigrants gave ideas in the workshop. Ten unemployed immigrant women, who have lived in Finland from 1,5 to 14 years, participated in the interviews. According to the results of the interviews, the participants wished to increase their physical condition to maintain their work ability and well-being during unemployment. In addition, learning Finnish, receiving Finnish education and information about opportunities to search for a job and career planning were considered important.

The output of the project is a guidebook which helps readers find and take part in the activities of their choice. The guidebook contains contact details of local associations, which organize desirable activities to the target group. Important was observe existing activities because it assist those organizations work. Reaching of the target group has been a challenge for those organizations and the positive message they have given supports working life orientation of the output. A hundred copies of the guidebook will be given to the collaborative parties who work with the immigrants. A link to an electronic version of the guidebook is on RUORI 2 project website.

KEYWORDS:

female immigrants, unemployment, health, ability to function, work ability, participation

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 KEHITTÄMISPROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Tavoite ja tarve	9
2.2 Toimintaympäristö	10
2.3 Tutkimuskysymykset	11
3 MAAHANMUUTTAJAT	13
3.1 Naismaahanmuuttajat Suomessa	14
3.2 Maahanmuuttajat ja terveys	14
3.3 Maahanmuuttajien terveyspalvelujen käyttö	15
4 TYÖTTÖMYYS JA TERVEYS	16
5 MAAHANMUUTTAJAT, TYÖ JA TYÖTTÖMYYS	18
5.1 Naismaahanmuuttajat, työ ja työttömyys	21
5.2 Työttömyys ja kielitaito	23
6 TOIMINTAKYKY	25
6.1 Työkyky	26
6.2 Maahanmuuttajien työkyky	27
7 OSALLISUUS	28
7.1 Sosiaalinen osallisuus ja osallisuuden eri tasot	29
7.2 Osallisuuden edistäminen	29
7.3 Maahanmuuttajia osallistavat hankkeet	30
8 KEHITTÄMISPROJEKTIN TOTEUTUS JA ETENEMINEN	32
9 KEHITTÄMISPROJEKTIN SOVELTAVAN TUTKIMUKSEN OSA	34
9.1 Soveltavan tutkimuksen tavoite ja tarkoitus	34
9.2 Menetelmät, kohderyhmä ja aineiston keruu	34
9.3 Aineiston analyysi	36
10 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	38

10.1 Haastateltavien taustat ja vapaa- ajanviettotavat	38
10.2 Haastateltavien arvio terveydestään ja hyvinvoinnistaan	39
10.3 Haastateltavien tiedot terveystalvluista ja käyttökokemukset	39
10.4 Haastateltavien ajatukset työkyvyn ylläpysymiseksi	40
10.5 Haastateltavien toiveet ja tarpeet työkykyä ylläpitäväksi toiminnaksi	41
10.6 Haastateltavien esteet työkykyn ylläpidolle ja työhön pääsyn haasteet	43
10.7 Yhteenveto tuloksista ja niiden tarkastelua	45
10.8 Työpajatoiminnan yhteenveto	47
10.9 Luotettavuus ja eettisyys	48
11 TUOTOS	52
12 ARVIOINTI JA POHDINTA	56
LÄHTEET	62

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko	
Liite 2. Malli teemoittelusta	
Liite 3. Saatekirje	
Liite 4. Esite	
Liite 5. Kirje yhteistyötahoille	

KUVIOT

Kuva 1. Projektioorganisaatio	11
Kuva 2. Kehittämisprojektin eteneminen	33

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

CDC	Center for Disease and Prevention
EAKR	Euroopan aluekehitysrahasto
ELY-KESKUS	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
ESR	Euroopan sosiaalirahasto
ICF	International Classification of Functioning, Disability and Health
STAKES	Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
NMKY	Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys
VTT	Valtion Teknillinen Tutkimuskeskus
WHO	World Health Organization

1 JOHDANTO

Työttömyys on viime vuosina ollut Suomessa laaja ongelma. Vuonna 2016 Suomessa oli 245 000 työtöntä eli 9,3 % työikäisestä väestöstä. Turussa työttömien työnhakijoiden määrä oli vielä korkeampi, työttömyysaste oli 17,2 %. (Turun työttömyyskatsaus 1/2016.) Vaikka työttömyys on sittemmin jonkin verran taittunut, niin Suomi jää edelleen jälkeen muiden Pohjoismaiden työllisyysluvuista. Syynä tähän pidetään nuorten naisten alhaista työllisyyttä, joka johtuu lasten kotona hoitamisesta. (Hakanen 2018, 9.)

Maahanmuuttajien määrä on noussut voimakkaasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Vuonna 2011 Suomessa asui noin 183 000 ulkomaan kansalaista, kun vuonna 1990 määrä oli vain noin 26 000. Maahanmuuttajien määrän uskotaan tästä vielä nousevan. (Puska & Vaarama 2012, 3.) Vuosi 2015 oli turvapaikanhakijoiden määrässä mitattuna huippu vuosi. Tuolloin turvapaikanhakijoita oli 34 476, kun se edeltävänä vuotena hakijoita oli alle 4000. (Maahanmuuttovirasto 2015.)

Maahanmuuttoa lisäävät erilaiset konfliktit ja vaihtuvat tilanteet maailmalla, mutta myös työvoiman tarve rikkaissa maissa. Väestö ikääntyy teollistuneissa maissa ja työvoimaa tarvitaan aiempaa enemmän muun muassa terveydenhuoltoon. (Forsander 2007, 17.) Maahanmuuttajien koulutustausta on hyvin vaihteleva. Tulijoita on laidasta laitaan, osa on hyvin korkeasti koulutettuja, kun taas osa on lukutaidottomia. (Puska & Vaarama 2012, 3.)

Vaikka koko maata on vaivannut työttömyys, on se maahanmuuttajien kohdalla vielä yleisempää. Vuosina 2000- 2013 maahanmuuttajat olivat kaksi kertaa useammin työttöminä kuin kantaväestön edustajat. (Elinkeinoelämän valtuuskunta 2016.) Naismaahanmuuttajien kohdalla työttömyys on vielä tavanomaisempaa kuin miesmaahanmuuttajien kohdalla (Piper 2006, 140 Martikaisen & Tiilikaisen 2007, 29 mukaan). Syitä maahanmuuttajien työttömyyteen on selitetty kielitaidon, koulutuksen ja työkokemuksen puutteella, vähäisillä kontakteilla ja verkostoilla sekä syrjinnällä. Naisten kohdalla syrjintä on vielä yleisempää, lisäksi muun muassa lasten hoitaminen kotona sekä ammatilliset arvojärjestykset vaikeuttavat naisten työllistymistä. (Rotko, Aho, Mustonen & Linnamäki 2011, 72.)

Työllä on kuitenkin havaittu olevan iso merkitys kotoutumiseen, kielitaidon kehittymiseen sekä verkostojen saamiseen (Tiilikainen 2008, 79). Suomalaisiin tutustumista maahanmuuttajat pitävät työpaikan ulkopuolella haastavana (Kähäri 2017, 170; Tiilikainen 2008, 79). Vaikka etenkin naismaahanmuuttajien kohdalla työllistyminen on haastavaa, haluaa suuri osa heistä työhön riippumatta maahantulon syystä. Myös naismaahanmuuttajien puoliset tukevat heidän työllistymistään. Yhteiskunnan toiminnoista sivuun jääminen huolettaa naismaahanmuuttajia. (Joronen 2008, 296, 298.)

Tutkimuksissa on havaittu yhteyksiä työttömyyden ja heikentyneen terveyden välillä (Vaalavuo 2016,1). Terveellisten elämäntapojen noudattamisessa voi olla haasteita ja heikentynyt rahatilanne voi olla esteenä terveyspalvelujen käyttöön (Kauppinen, Saikku & Kokko 2010, 234; Talala ym. 2014, 2192). Liikkumattomuus, ylipaino ja tupakointi ovat työttömillä yleisempiä kuin työssä olevilla (Niiranen, Hakulinen, Manninen & Räsänen 2014, 5; Talala ym. 2014, 2190). Maahanmuuttajien kohdalla terveyteen vaikuttaa etenkin terveyspalvelujen vähäinen käyttö, jota selitetään tiedon puutteella ja kielitaidottomuudella (Clarke & Isphording 2015, 3, 5-6; Kreps & Sparks, 2008, 328; Rotko ym. 2011, 74).

Hankkeita, jotka tähtäävät eri kohderyhmien työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, on runsaasti. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) tukee työolojen, hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistämistä sekä ehkäisee syrjäytymistä. Kohderyhmän osallisuuden aktivoiminen on myös tärkeässä roolissa. (Rakennerahastot.fi.) Karisen (2011, 52) mukaan haasteena maahanmuuttajien työllistymiseen tähtäävissä hankkeissa kuten muissakin hankkeissa, on niiden jatkumattomuus, ilman että niistä tulee pysyviä toimintoja.

Tämä kehittämisprojekti liittyi Turun ammattikorkeakoulun Ruori-uutta suuntaa terveyteen, työ- ja toimintakykyyn hankkeeseen, jossa tavoitteena oli edistää ja ylläpitää työttömien työnhakijoiden ja työmarkkinatuen ulkopuolella olevien työikäisten hyvinvointia sekä arjessa selviytymistä terveiden elämäntapojen avulla. Kehittämisprojektin kohderyhmäksi valikoitui naismaahanmuuttajat, jotka osallistettiin haastattelujen avulla pohtimaan toimintoja, jotka he kokivat tarpeellisiksi työkyvyn ylläpysymiseksi työttömyyden aikana. Haastattelujen pohjalta kehitettiin tuotos, joka palvelee tätä tarkoitusta.

2 KEHITTÄMISPROJEKTIN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tavoite ja tarve

Kehittämiprojektin tavoitteena on auttaa työttömiä maahanmuuttajanaisia löytämään itselleen hyödyllistä toimintaa työttömyyden aikana, jotta työkykyisyys pysyy yllä silloin kun työtä ei ole. Kehittämiprojekti liittyy Turun ammattikorkeakoulun Ruori- hankkeeseen, jota Euroopan sosiaalirahasto rahoittaa. Kehittämiprojekti on myös työelämää palveleva, koska maahanmuuttajanaisten ohjaaminen erilaisten toimintojen pariin edistää jo olemassa olevien palvelujen elinvoimaisuutta.

Ruori- uutta suuntaa terveyteen, työ- ja toimintakykyyn hankkeen lähtökohtana on edistää ja ylläpitää työttömien työnhakijoiden ja työmarkkinatuen ulkopuolella olevien työikäisten hyvinvointia sekä arjessa selviytymistä terveiden elämäntapojen avulla. Näin pyritään siihen, että työllistymisen mahdollistuessa työkyky on riittävällä tasolla työllistymisen toteutumiseksi. Hanke on osallistava, tarkoittaen että kohderyhmä eli työttömät maahanmuuttajat Turussa tulevat mukaan suunnittelemaan millaista toimintaa he toivovat hyvinvoinnin ja työkykyisyyden eteenpäin viemiseksi ja samalla kertovat mitä esteitä heillä on niihin liittyen. Samalla kartoitetaan digitaalitekniikan käyttötaitoja sekä heidän toiveitaan ja ideoitaan näiden taitojen parantamiseksi. Ruori- hankkeessa kohderyhminä ovat myös nuoret ja yli 50- vuotiaat työttömät, mutta tässä kehittämiprojektissa keskityttiin ainoastaan maahanmuuttajanaisiin. Hanke on asiakaslähtöinen ja osallistava, jotta ideoitavat toiminnot ja jatkosuunnitelmat kohdistuvat tehokkaasti ja ovat oikein suunnattuja.

Ruori- hankkeen alkaessa idea oli hyvin tarvelähtöinen, koska työttömien osuus oli kasvanut Suomessa viime vuosien aikana. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen (2016) mukaan Suomessa oli 245 000 työtöntä tammikuussa 2016 eli 9,3 %, mikä oli 14 000 enemmän kuin vuosi sitten. Turussa työttömiä työnhakijoita oli samaan aikaan 15 700 ja työttömyysaste oli 17,2 % (Turun työttömyyskatsaus 1/2016). Tilanne on kohentunut Ruori- hankkeen sekä kehittämiprojektin edetessä. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli 11/2017 Suomessa 190 000 (virhemarginaali 17 000) ja työttömyysaste 7,1% (Findikaattori; työttömyysaste). Eli laskua tammikuun 2016 tilastoihin on 2,2 %-yksikköä. Turun työttömyysaste oli vuoden 2017 lokakuussa 13,0 % (Turun työttömyyskatsaus 10/2017). Positiivinen kehitys työllisyydessä yhdistetään Turussa

sekä koko maakunnan alueella meri- ja autoteollisuuden nopeaan kasvuun. Varsinais-Suomessa työttömyys on tällä hetkellä koko Suomen alhaisinta. (Varsinais- Suomen liitto 2017, 5, 24.)

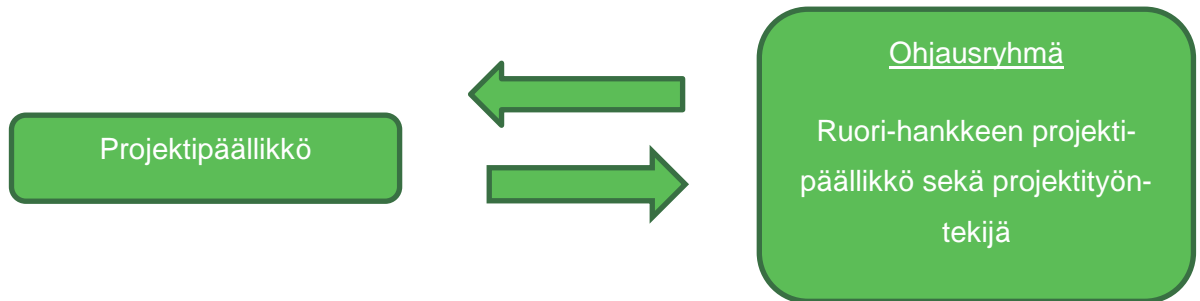
Turussa 8,7 % väestöstä oli vieraskielisiä vuonna 2012 (Ruohonen 2013, 8). Elinkeinoelämän valtuuskunnan (2016) mukaan maahanmuuttajien keskuudessa työttömyyttä oli vuosina 2000- 2013 kaksi kertaa enemmän kuin kantaväestön keskuudessa. Muun muassa näihin tilastoihin nojaten Ruori- hanke sekä kehittämisprojekti olivat alkaessaan ajankohtaisia ja pyrkivät edistämään juuri oikean kohderyhmän työkykyisyyttä.

2.2 Toimintaympäristö

”Projekti on kertaluontoinen ajallisesti rajattu työsuoritus, jolla on resurssipuitteet ja tehtävä” (Virkki & Somermeri 1992, 3). Projektiin perustetaan organisaatio projektin ajaksi, johon kuuluu mm. johtoryhmä ja projektipäällikkö. Johtoryhmän tehtäviin kuuluu seuranta ja arviointi toteutumisesta. Se myös päättää budjetista, käsittelee sekä hyväksyy suunnitelmat ja mahdolliset muutokset niissä. Johtoryhmä valitsee projektipäällikön ja tukee sekä valvoo hänen työtään. Eräs oleellinen johtoryhmän tehtävä on hoitaa koordinaointia sekä tiedonkulkua eri sidosryhmien ja projektin välillä. (Silfverberg 2005, 50; Viirkorpi 2000, 29; Virkki & Somermeri 1992, 20-21.)

Projektipäällikön työhön kuuluu projektin toiminnan johtaminen. Hän kantaa vastuun tavoitteiden saavuttamisesta sekä yleensäkin projektin toiminnasta. Keskeisempiä projektipäällikön tehtäviä ovat myös sisällön saattaminen käytännön toiminnaksi sekä asioiden hoitaminen yhteistyötahojen kanssa. (Viirkorpi 2000, 30-31; Virkki & Somermeri 1992, 21.) Projektipäällikkö on johtoryhmän määräysvallan alaisena projektia koskevissa asioissa. Projektipäällikön tulee vastata projektin suunnittelusta sekä läpiviennistä johtoryhmälle. (Virkki & Somermeri 1992, 22.)

Projektiorganisaatio (kuvio 1, s. 11) muodostui kehittämisprojektin projektipäälliköstä eli terveyden edistämisen yamk- opiskelijasta sekä ohjausryhmästä. Kehittämisprojektin ohjausryhmään kuuluivat Ruori- hankkeen projektipäällikkö, joka on samalla myös opettajatuutori sekä työelämän mentori, joka on Ruori-hankkeen projektityöntekijä. Projektiryhmää ei kehittämisprojektin luonteesta johtuen muodostettu.

Kuvio 1. Projektiorganisaatio

2.3 Tutkimuskysymykset

Teoriaosio tutkimuksessa antaa lukijalle kuvan siitä, mitkä ovat tutkimuksen tärkeimmät käsitteet ja mitä aiheesta on jo aiemmin tiedetty ja tutkittu. Tutkimuskysymysten tehtäväksi jää selvittää ensiksikin tutkijalle itselleen kuten myös lukijalle mitä aiheesta lähdetään tutkimaan. Tutkimuskysymykset määrittyvät muun muassa aikaisemman tiedon pohjalta. Jos aiheesta ei ole aiemmin juuri tehty tutkimuksia voi vastaukset kysymyksiin olla kuvailevia. Jos taas aihetta on jo jonkin verran tutkittu, voidaan esimerkiksi käyttää vertailevaa kysymyksen asettelua, onko ilmiöiden välillä yhteyttä? Tapauksissa, joissa tutkittua tietoa löytyy runsaasti, on järkevää käyttää kysymystä miksi? Miksi esimerkiksi mahdollinen yhteys löytyy. (Metsämuuronen 2006, 28, 44.)

Tutkimuksessa kysymysten määrittely on keskiössä, se käynnistää koko tutkimusprosessin. Samalla se määrittää mihin ollaan hakemassa vastausta ja se johtaa aineiston kokoamista, käsittelyä ja analysointia. (Heikkilä 2008, 22- 23.) Tutkimuskysymykset määrittelevät minkälainen lähestymistapa tutkimukselle kannattaa ottaa. Kvalitatiivista lähestymistapaa suositetaan esimerkiksi silloin kun tutkimuksella halutaan lisätä ymmärrystä tai jos tutkittavasta ilmiöstä on vain vähän tietoa saatavilla. (Kankkunen & Vehviläinen- Julkunen 2009, 60.)

Tässä kehittämisprojektin tutkimuksellisessa osiossa etsittiin vastauksia seuraavilla kysymyksillä:

1. "Millaisesta työkykyä ylläpitävästä toiminnasta työtön naismaahanmuuttaja on kiinnostunut?"
2. "Mitä asioita työtön naismaahanmuuttaja pitää tärkeänä työkyvyn ylläpidon kannalta?"

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusongelmat tai toisin sanoen kysymykset voivat tarkentua vasta aineiston keruun jälkeen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 117). Näin tapahtui myös tässä tutkimuksessa johtuen siitä, että tutkimusjoukko koostui ensimmäisestä suunnitelmasta poiketen ainoastaan naisista.

3 MAAHANMUUTTAJAT

Maahanmuuttajakäsitettä käytetään pääsääntöisin henkilöstä, joka on muuttanut maahan pidempää oleskelua varten. Joskus maahanmuuttaja nimitystä käytetään tilanteessa, kun henkilö itse on syntynyt Suomessa, mutta toinen tai molemmat vanhemmista on muuttanut aiemmin Suomeen. (Väestöliitto 2017; maahanmuuttajat.) Ulkomailla syntynyt, ulkomaan kansalainen ja vieraskielinen termejä käytetään myös maahanmuuttajaväestöstä. Kantaväestö ja valtaväestö käsitteitä käytetään, kun halutaan erottaa heidät maahanmuuttajista. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 17-18.)

Viime aikoina maahanmuuttajien määrä on noussut johtuen vaihtuvista tilanteista maailmalla. Myös rikkaiden maiden tarve saada erityisesti taitavia työntekijöitä on lisännyt maahanmuuttoa. Väestön ikääntyminen teollistuneissa maissa yhdistettynä henkilökunnan lisääntyvään tarpeeseen etenkin terveydenhoitoalalla vaikuttavat myös maahanmuuton kasvuun. Pulaa on lisäksi opettajista, tulkeista, henkilöstöstä tieteen ja teknologian saralla sekä biolääketieteen ja maatalouden sektoreilla. Yhdysvallat, Kanada sekä läntisen Euroopan maat ovat tärkeimpiä maahanmuuttokohteita. Kanadassa oli jo vuonna 2001 19,9 % työvoimasta ulkomailla syntyneitä, Australiassa jopa 24,6 % vuonna 2003. (Forsander 2007, 17- 18, 21.) Myös Euroopassa kuten Isossa-Britanniassa ulkomaisella työvoimalla on suuri merkitys. Vuonna 2016 noin 1,5 miljoonaa ei-Britannian kansalaista työskenteli muun muassa tukkukaupan, julkishallinnon ja terveysalan parissa. (Office for National Statistics 2016: International immigration and the labour market, UK:2016, 2.)

Väestörakenne on muuttumassa Suomessa nopeasti. Kun vuonna 1990 Suomessa asui vain noin 26 000 ulkomaan kansalaista, oli määrä jo vuonna 2011 noin 183 000. Tulevina vuosikymmeninä määrän ennustetaan vielä kasvavan. Tulijoiden joukko on hyvin heterogeeninen: Osa on korkeasti koulutettuja, kun osa taas luku- ja kirjoitustaidottomia. (Puska & Vaarama 2012, 3.)

Turvapaikanhakijoiden huippuvuosi oli määrällisesti Suomessa 2015. Tilanne on sen jälkeen tasoittunut, mutta muualla Euroopassa tilanne on edelleen pysynyt korkeana. Nopeita tilanteen vaihteluita turvapaikanhakijoiden määrässä voi tulevaisuudessakin tapahtua. Sodan, aseelliset konfliktit, köyhyys, työttömyys sekä turvattomuus ovat syitä miksi ihmiset lähtevät pois kotimaastaan. Pääasiassa Suomeen muutetaan opiskelemaan, töihin tai perheen luokse. (Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2017, 11,13-14.)

Suomessa suurimmat ulkomaalaistaustaiset ryhmät olivat vuonna 2016 virolaiset, entisen Neuvostoliiton kansalaiset, somalit ja irakilaiset (Tilastokeskus; väestörakenne 2016). Ulkomaalaistaustaisten osuus oli vuonna 2006 Varsinais-Suomessa 3,6 %, kun vuonna 2016 se oli 6,7 % (Tilastokeskus; maahanmuuttajataustaisten määrät ja osuudet alueittain 1990-2016).

Lisääntynyt maahanmuuttajien määrä ei ole ollut ainoastaan tervetullut asia, vaan se on aiheuttanut myös epäsuoria taloudellisia kustannuksia sekä sosiaalisia, kulttuurisia ja poliittisia vaikutuksia. Lisäksi se on aiheuttanut rasismia ja muukalaisvihan kasvua. Yleensä parhaiten sopeutuvat ne maahanmuuttajat, joilla on hyvä taito mukautua vaihtuviin olosuhteisiin. Kuitenkin sosiaalisesti ja poliittisesti tuettu ilmapiiri helpottaa sopeutumista parhaiten useimpien tutkimusten mukaan. (Forsander 2007, 17, 60.)

3.1 Naismaahanmuuttajat Suomessa

Naismaahanmuuttajien määrä Suomessa on hieman alle puolet kaikkien maahanmuuttajien määrästä. Vuonna 2015 lopussa naismaahanmuuttajien määrä oli 48,7 %. Suomalaistaustaisten naisten osuus oli 50,9 %. Maahanmuuttajien sukupuolijakauma vaihtelee runsaasti taustamaan mukaan. Vähiten oli brittiläistaustaisia ja eniten thaimaalaistaustaisia maahanmuuttajanaaisia. (Tilastokeskus 2017; maahanmuuttajat väestössä.) Tilanne naismaahanmuuttajien määrässä on muuttunut voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Ennen 1990-luvun puoliväliä miesmaahanmuuttajien määrä oli huomattavasti naisia suurempi. Tilannetta on muuttanut perheenyhdistäminen, avioliitot sekä paluumuutto. Keskimäärin maahanmuuttajataustaiset naiset ovat nuorempia kuin kantaväestön naiset ja siten he ovat useimmiten hedelmällisessä iässä. Usein maahanmuuttajataustaisten lapsiluku kuitenkin lähestyy kantaväestön lapsiluvun keskiarvoa. (Martikainen 2007, 50; Tiilikainen & Martikainen 2007, 15.)

3.2 Maahanmuuttajat ja terveys

Dinesen ym. (2011), Nazroo (2003) sekä Nielsen ja Krasnik (2010) mainitsevat, että monissa kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu maahanmuuttajien koetun terveyden olevan huonommalla tasolla kuin kantaväestön. Eri maahanmuuttajaryhmien välillä vaihtelua kuitenkin löytyy. (Koskinen, Castaneda, Solovieva & Laatikainen 2012, 64; Sole`-Auro` & Crimmins 2008, 13.) Osa maahanmuuttajista kokee terveytensä olevan lähes samalla tasolla kuin kantaväestön. Monet hyvinvointitekijät kuten asuminen, työllisyys sekä tulot ovat maahanmuuttajien keskuudessa heikompi taseisia ja vaikuttavat terveyteen. (Rotko ym. 2011, 69.)

Kielitaito, sosioekonominen asema, maassa asuttu aika, sopeutuminen yhteiskuntaan sekä kantaväestön elintavat ja syrjintä luetellaan Andersen ym. (2011) sekä Pottie ym. (2008) mukaan maahanmuuttajien terveyttä selittäviksi tekijöiksi. Mielenterveyspuolella myös aiemmat traumaattiset kokemukset lähtömaassa vaikuttavat terveyteen (Koskinen ym. 2012, 64.) Suurin osa maahanmuuttajista on nuoria ja terveitä tullessaan uuteen maahan, mutta ajan mittaan edellä luetellut syyt vaikuttavat terveyteen heikentävästi (Rotko ym. 2011, 71). Maahanmuuttoon liittyvä prosessi voi heikentää maahanmuuttajien terveyttä ja aiheuttaa muun muassa työttömyyttä. Maahanmuuton, terveyden ja työn välillä onkin havaittu yhtäläisyys. Naismaahanmuuttajien kohdalla negatiivinen vaikutus terveyteen on ilmeisempi kuin miesten kohdalla. (Akhavan 2006.)

3.3 Maahanmuuttajien terveystalvelujen käyttö

Eräs iso tekijä maahanmuuttajien terveyteen on vähäinen terveystalvelujen käyttö. Tämä selviää muun muassa Työministeriön Stakesin (Sosiaali- ja terveystalan tutkimus- ja kehittämiskeskus) ja VTT:n (Valtion teknillinen tutkimuskeskus) tiedoista, joissa mitataan näiden talvelujen käyttöä hoitopäivillä ja käyntikerroilla. (Rotko ym. 2011, 69, 74.) Kantaväestöä suppeampaa terveystalvelujen käyttöä selitetään osittain tietämyksen puutteella. Terveyslukutaito on heikompi ja talvelujen tarjonta ei kohtaa kysyntää, myös kielitaidottomuus voi olla esteenä. (Clarke & Isphording 2015, 3, 5-6; Kreps & Sparks, 2008, 328; Rotko ym. 2011, 74.)

Krepsin ja Sparksin (2008, 329) mukaan maahanmuuttajat luottavat terveydenhuoltohenkilökuntaan paremmin, jos sillä on samanlainen etninen tausta. On myös tavallista, että maahanmuuttajat luottavat perheenjäsenten asiantuntemukseen oli niillä lääketieteellistä pohjaa tai ei. Anis, Heiliö, Hietanen & Marttinen (2007, 101) sekä Tiilikainen (2008, 99) painottavat myös terveydenhuollon osaamisen lisäämistä maahanmuuttajien terveystasioissa. Sole` - Auro` ja Crimmins (2008, 14-15) haluaisivat poliitikkojen kiinnittävän myös asiaan huomioita, jotta terveystongelmat eivät kasvaisi maahanmuuton lisääntyessä.

Mielenterveystongelmissa hoitoon hakeutumista vaikeuttavat huonon talvelujärjestelmän ja alueellisten erojen lisäksi kulttuurierot. Häpeä, pelko ja riittämätön osaaminen ovat esteenä mielenterveystongelmista selviämiselle. Lisäksi mielenterveystongelmat vaikuttavat työllisyyteen, uuden kielen opetteluun ja kauaskantoisesti myös jälkipolviin. (Rotko ym. 2011, 74.)

4 TYÖTTÖMYYS JA TERVEYS

Työttömyyden on havaittu olevan haitallista terveydelle (Kauppinen ym. 2010, 234; Niiranen ym. 2014, 5; Talala ym. 2014, 2190). Vaalavuon (2016,1) mukaan erityisesti Suomessa, Saksassa ja Alankomaissa on havaittu vahva yhteys työttömyyden ja heikentyneen terveyden välillä. Myös työn epävarmuudella on samanlaisia vaikutuksia. Ylipaino, tupakointi ja liikkumattomuus ovat yleisempää työttömillä kuin työssäkäyvillä. Myös somaattiset oireet lisääntyvät mitä pidempään työttömyys on kestänyt. (Niiranen ym. 2014, 5; Talala ym. 2014, 2190.)

Sairastavuuden lisäksi kuolleisuus on suurempi työttömillä (Ervasti 2004, 303; Martelin, Koskinen & Lahelma 2005). Kuitenkin Taipale (2013, 2204- 2205) on todennut, että lyhyellä aikavälillä työttömyydellä ole vaikutusta kuolleisuuteen. Toistuvilla työttömyysjaksoilla ja pitkittyneellä työttömyydellä on kuitenkin merkitystä sekä fyysiseen, että psyykkiseen terveyteen (Kauppinen ym. 2010, 235). Böckermanin & Ilmakunnas (2009) toteavat jo ennestään sairastelleiden tai oireiden henkilöiden valikoituvan herkemmin työttömiksi ja heidän on myös vaikeampi saada työtä (Taipale 2013, 2204- 2205). Tämän vuoksi Lötters ym. ehdottavat, että ammatillisen kuntoutuksen tulisi keskittyä terveyteen yhdessä muiden näkökulmien kanssa. Näin nämä henkilöt pääsisivät todennäköisemmin takaisin työelämään. (Vaalavuo 2016, 3.)

Koetun hyvinvoinnin ja työttömyyden välinen suhde on todettu negatiiviseksi useissa tutkimuksissa. Kuitenkin kokemukset työttömien välillä vaihtelevat sosioekonomisen aseman, sukupuolen, iän ja fyysisen terveyden mukaan. Palkkatyön tärkeys ja sitoutuneisuus vaikuttavat hyvinvoinnin kokemiseen. Jo aikaisemmin haavoittuneemmassa asemassa olevat henkilöt sairastuvat todennäköisemmin kuin muut. (Ervasti 2004, 298- 300; Vaalavuo 2016, 4.) Työttömillä sosiaalisten verkostojen kaventuminen voi johtaa terveysongelmiin sekä heikentyneeseen psyykkiseen hyvinvointiin ja uudelleen työllistymisen vaikeuteen (Kauppinen ym. 2010, 235).

Taipaleen (2013, 2204- 2205) mukaan alkoholin kulutus voi lisääntyä niillä työttömillä, jotka jo entuudestaan ovat käyttäneet paljon alkoholia. Sillä työttömien osalla taas käyttö vähenee rahan puutteen vuoksi, jotka eivät ennenkään ole alkoholia suuremmin käyttäneet. Työttömyyden jatkuessa pitkään, voi lääkkeiden saatavuus rahatilanteesta johtuen sekä täysipainoisesta ravitsemuksesta huolehtimisen vaikeus aiheuttaa terveyshaittoja (Kauppinen ym. 2010, 247).

Kuten jo aiemmin Niiranen ym. (2014, 5) ja Talala ym. (2014, 2191) totesivat, liikkumattomuus on yleisempää työttömillä. Liikkumattomuus aiheuttaa maailmanlaajuisesti saman verran ennenaikaisia kuolemia kuin tupakan poltto eli noin 5 miljoonaa vuodessa. Lisäksi liikkumattomuuden katsotaan aiheuttavan sepelvaltimotauti-, tyypin 2 diabetes- ja rinta- sekä paksusuolisyöpätapauksia. Tuki- ja liikuntaelinsairauksiin, painonhallintaan, rasva- ja sokeriaineenvaihduntaan, unen laatuun ja mielialaan liikunnalla on myös merkitystä. (Helajärvi, Lindholm, Vasankari & Heinonen 2015, 1713-1718; Liikunta: Käypä hoito- suositus, 2016.)

Työttömien terveystalvelujen käyttö

Työttömien ja työssäkäyvien terveystalvelujen käytössä on eroja, mikä voi johtua juuri heikentyneestä taloudellisesta tilanteesta. Työttömyys voi välillisesti heikentää kapasiteettia tehdä terveellisiä elämäntapavalintoja. (Kauppinen ym. 2010, 234, 246; Talala ym. 2014, 2192.) Etenkin pitkään työttöminä olleilla henkilöillä puutteita työllisiin verrattuna oli terveystalvelujen saamisessa, taloudellisessa ja terveyteen liittyvissä tilanteissa. Työttömistä henkilöistä joka viides koki hankaluutta terveystalvelujen saatavuudessa, kun työssä käyvistä harvempi kuin joka kymmenes. (Kauppinen ym. 2010, 246-247.) Työttömät käyttävät eniten kunnallisia terveydenhuoltopalveluja ja vaikka heillä on enemmän terveysongelmia, he käyttävät vähemmän ennaltaehkäiseviä terveystalveluita kuin korkeammassa tuloluokassa olevat (Niiranen ym. 2014, 5).

Taloudellisen kriisin vuoksi työn epävarmuus on lisääntynyt. Työnantajien ja poliittisten päättäjien olisi hyvä tiedostaa, että se aiheuttaa epäsuotuisia vaikutuksia terveyteen. Näin ollen voidaan ajatella, että työllisyys ja työ ovat osa terveyden edistämistä. (Vaala-vuo 2016, 4.)

5 MAAHANMUUTTAJAT, TYÖ JA TYÖTTÖMYYS

Maahanmuuttajien työttömyys on iso haaste etenkin tiettyjen maahanmuuttajaryhmien keskuudessa. Työllistymistä vaikeuttavat mm. suomen kielen taidottomuus, mahdollisesti vähäinen koulutus, sosiaalisten kontaktien ja työkokemuksen puute sekä syrjintä. (Rotko ym. 2011,72.) Tilanne on haastava, koska ilman työtä on hankalampi saavuttaa edellä mainittuja työllisyyttä lisääviä verkostoja ja taitoja. Kotouttamisen kannalta on tärkeä päästä työelämään mukaan ja työ onkin maahanmuuttajille tärkeä elämän sisältö. (Airila ym. 2013, 54; Rotko ym. 2011,72.) Jos työllisyysmahdollisuudet nähtiin hankaliksi muun muassa kielitaidon hankkimisen ja oman aiemman tutkinnon päivittämisen vuoksi, ei työtä nähty niinkään elämän sisältönä vaan lähinnä sen mahdollistajana. Keski-ikäiset maahanmuuttajat kokivat usein asian juuri näin. (Haapakorpi 2004, 63.)

Etenkin pakolaistaustaisten maahanmuuttajien on vaikea työllistyä, johtuen monesti jo aiemmin mainituista kieli- ja kirjoitustaidon puutteesta tai heidän ammattitaitonsa huonosta hyödynnettävyydestä Suomessa. Pakolaisina maahan tulleilla sopeutuminen uuteen kotimaahan on hankalampaa kuin muilla maahanmuuttajataustaisilla koska ovat joutuneet lähtemään pakon edessä kotimaastaan. Kulttuurierot ovat heillä usein suuret, koska he eivät ole lähtöisin länsimaista. Tämä voi osin vaikeuttaa työn saantia. (Anis ym. 2007, 104; Karinen 2011, 48.) Tilanne on myös muualla sama. Saksassa maahanmuuttajien on ollut hankala työllistyä, vaikka Saksan hallitus on tehnyt toimenpiteitä työllistymisen helpottamiseksi (Kroet 2016).

Maahanmuuttajiin kohdistuva luottamuspuula, joka johtune siitä, että he ei näytä ja kuulosta suomalaiselta hankaloittaa työllistymistä. Jo työnhakuvaiheessa vieraalta kuulostava nimi voi estää työhön pääsyn. Henkilökohtainen kontakti työntarjoajaan helpottaa usein työnsaantia. (Forsander 2002, 223, 225.) Maahanmuuttajien omien vertaisverkostojen kuten maahanmuuttajayhdistysten kautta työnsaanti on helpompaa (Aarnitaival 2012,180; Anis ym. 2007, 99; Kähäri 2017, 169). Pehkosen (2006, 49, 45) tutkimuksessa, oli 57% saanut työpaikan tuttavien välityksellä. Venäläistaustaiset maahanmuuttajat käyttävät myös internetin palveluja sekä henkilöstövuokrausfirmoja tehokkaasti hyödykseen työnsaannissa, mutta usein niissäkin on ollut tuttavilta saatu vihje taustalla (Kähäri 2017, 169).

Sosiaaliset verkostot, joihin kuuluu kantaväestön edustajia, edesauttaa työpaikoista tiedon saamista. Kantaväestön edustajilla on tietoa suomalaisesta työelämästä maahanmuuttajaryhmiä paremmin, jolloin tiedon saaminen on helpompaa. Ainoastaan maahanmuuttajataustaisten henkilöiden varassa oleva tiedonsaanti työelämästä voi vääristää kuvaa. Lisäksi toiset maahanmuuttajat eivät välttämättä halua jakaa saamaansa tietoa, koska pelkäävät kilpailua työmarkkinoilla. (Aarnitaival 2012, 180-181.)

Ekberg- Kontulan (2000) haastattelemat somalinaiset kokivat pukeutumisen olleen esteenä työpaikan saannille, muun muassa huivin käyttöä ei aina hyväksytty (Joronen 2008, 302). Lähtömaan kulttuurin ollessa samankaltainen kuin Suomen, oli työmarkkinoille pääsy helpompaa. Lisäksi maahanmuuton syillä, Suomessa oloajalla sekä yhteiskunnallisella tilanteella oli merkitystä. (Haapakorpi 2004, 63.)

Luottamuspulaa on myös toisinpäin. Maahanmuuttajat kokevat luottamuspulaa viranomaisiin, jos kotimaassa suoritettu tutkinto ei riitä työpaikan saamiseen, vaan se katsotaan puutteelliseksi suomalaiseen tasoon verraten ja näin ollen tarjotaan ”alempi arvoista” työtä. (Pehkonen 2006, 56). Isossa- Britanniassa kaksi henkilöä viidestä ei- Britannian kansalaisesta oli työssä, johon koki olevansa ylikoulutettu. Iso- Britannian kantaväestöstä vain 15% koki tilanteensa samoin. (Office for National Statistics 2016: International immigration and the labour market, UK:2016, 2.) Kähäri (2017, 167-168) toteaa venäläistaustaisten ja kantasuomalaisten työelämän suhteita tutkineessa väitöskirjassaan vahvoissa ammattiasemissa olevilla olevan suurempi luottamus työmarkkinoilla kuin alhaisemmissa ammattiasemissa olevilla. Luottamusta heikensi muun muassa arvostuksen puute, jatkuva todistaminen työelämätoimijuuudessa sekä turhautuneisuus.

Työn merkitys on kahtiajakoinen sekä kantaväestölle, että maahanmuuttajille. Se tuo hyvinvointia, mutta aiheuttaa myös stressiä. Etenkin maahanmuuttajat ovat haavoittavassa asemassa ja voivat altistua hyväksikäytölle työelämässä kuten alipalkkaukselle. Erityinen vaara on kehittyvistä maista tulleilla maahanmuuttajilla. Myös työn määräaikaisuus on yleisempää. Maahanmuuttajat ovat harvoin koulutustaan vastaavissa töissä, vaan työllistyvät helpoiten siivous-, kuljetus- sekä hotelli- ja ravintola- aloille. Oma yritys työllistää maahanmuuttajia myös usein. (Linnanmäki- Koskela 2010, 17; Rotko ym. 2011, 73.) Stalker (2002) sekä Tyutyukanova (2005) tuovat esille, että monet jälkitekollistuneet maat ovat riippuvaisia maahanmuuttajien työpanoksesta, mutta samalla kärsivät huomattavasta työttömyydestä (Forsander 2007, 56-57).

Maahanmuuttajat tekevät usein terveydelle vaarallisempia töitä kuin kantaväestön edustajat, joille kyseiset työt eivät kelpaa. Loukkaantumisia ja kuoleman tapauksia tapahtuu useammin. Kielitaidolla on merkitystä: Paikallista kieltä puhuva maahanmuuttaja työskentelee useimmin vähemmän vaarallisissa ammateissa. Kieli- ja lukutaidottomuudella on The CDC:n (Center for Disease and Prevention) mukaan vaikutusta tapaturmiin ainakin Yhdysvaltain espanjankielisen väestön osalla. (Orrenius & Zavodny 2009, 535, 548.) Venäläis-, kurdi- ja somalitaustaisten maahanmuuttajien työssä onnistumista selvittäneessä tutkimuksessa havaittiin esimiesten toiminnalla olevan suuri merkitys juuri työturvallisuuteen ja työterveyteen liittyvissä asioissa. Esimiehen tehtävänä on huolehtia, että maahanmuuttajataustainen työntekijä ymmärtää tarvittavat työohjeet. (Airila ym. 2013, 51-53.)

Heikkopalkkaiset ja epävarmat työsuhteet ovat usein maahanmuuttajien niin sanottuja ”sisääntuloammatteja”, joissa ei ole kieli- tai ammattivaatimuksia tai ne ovat maahanmuuton tuomia töitä kuten asioimistulkin tai kouluavustajan töitä. Nämä ”sisääntuloammatit” voivat edesauttaa maahanmuuttajia saamaan jatkossa oman koulutusalan töitä. (Forsander 2002, 43.) Ystävyyssuhteiden luominen kantaväestöön voisi mahdollistaa Kähärin (2017, 170) mukaan venäläistaustaisten työllistymisen koulutustaan vastaaviin työpaikkoihin.

Määräävä tekijä työmarkkinoilla on aina työvoiman kysyntä, johon vaikuttavat maailman laajuiset talousnäkymät. Tämä vaikuttaa sekä kantaväestön, että maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työnsaannin mahdollisuuksiin. Voidaan ajatella, että niin sanotut ”hyvät työntekijät” työllistyvät parhaiten, oli heillä kielitaitoa tai työkokemusta. Lähtökohtaisesti työnantajat palkkaavat osaamista, ei maahanmuuttajaa tai kantaväestön edustajaa. (Karinen 2011, 16, 54; Pöyhönen ym. 2009, 27.) Maahanmuuttajien työn saantia helpottamaan tulisi lisätä työharjoittelupaikkoja ja työkokeilua. Näin maahanmuuttajat saisivat työkokemusta Suomessa sekä verkostoitumismahdollisuuksia ja lisäksi oppisivat työelämässä tarvittavaa sanastoa. Tällä tavoin maahanmuuttajat pääsisivät näyttämään omaa osaamistaan työnantajille. (Anis ym. 2007, 100; Karinen 2011, 16, 54, 60.) Lisäksi sekä työttömät, että työlliset maahanmuuttajat tarvitsevat enemmän perehdytystä suomalaisen työkulttuuriin (Holm, Hopponen & Lahtinen 2008, 34, 36).

5.1 Naismaahanmuuttajat, työ ja työttömyys

Piper (2006, 140) toteaa maahanmuuttajanaisten työttömyyden olevan vielä yleisempää kuin maahanmuuttajamiesten (Martikainen & Tiilikainen 2007, 29). Suomessa ulkomaalaistaustaisten naisten työttömyysaste on 17 %- yksikköä suurempi kuin kantaväestön naisten työttömyysaste (Larja & Sutela 2015, 73). Naisten kohdalla syrjintä on yleisempää, lisäksi lasten hoitaminen kotona, ammatilliset hierarkiat ja erilaiset sukupuolijärjestelmät vaikuttavat työllistymiseen monissa maahanmuuttajaryhmissä (Rotko ym. 2011, 72). Naismaahanmuuttajilla, etenkin somalinaisilla lapsiluku on suuri, mikä vaikuttaa työnhakuun. Lisäksi matalapalkkaiseen työhön ryhtyminen ei tuo toimeentuloon niin paljon lisäarvoa, että se nähtäisiin vaihtoehtona perheen hoitamiselle. (Joronen 2008, 303.)

Forsanderin (2002, 2003) mukaan useat naiset ovat muuttaneet Suomeen perhesyistä, mikä osin hankaloittaa työn saantia. Suomessa myös työ on keskeinen asia elämässä ja tämä ei ole kaikille maahanmuuttajille entuudestaan selvä asia. Yhteiskunta on rakennettu kahden palkkatöissä käyvän aikuisen varaan, mikä voi olla vierasta muualta tulleille. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 29-30; Joronen 2008, 298.) Osittain Suomen yhteiskuntajärjestelmää pidetään kannustimena työntekoon maahanmuuttajanaiset keskuudessa, mutta myös päinvastaisia näkemyksiä on. Etenkin suomalaiset aviopuolisot odottavat naistenkin käyvän työssä, mikä voi aiheuttaa ristiriitoja. Ne naiset, jotka ovat tulleet puolison perässä Suomeen kuitenkin hyötyvät tilanteesta. Kielen oppiminen, työn haku ja verkostojen muodostuminen ovat helpompia heille. (Tiilikainen 2008, 81, 92.)

Maahanmuuttajanaisten on hankala vastaanottaa työtä, jos perheen mies on työttömänä samaan aikaan. Joissain kulttuureissa miehen tehtävänä on elättää perhe, jolloin tämä tasapaino järkkyy naisen työllistyessä. (Pehkonen 2006, 56.) Toisaalta perheissä, joissa molemmat puoliset ovat maahanmuuttajia, on tämä asetelma muuttunut ja mies ei aina olekaan perheen elättäjä. Myös miesmaahanmuuttajat ovat joutuneet sopeutumaan siihen, että heillä on työelämässä naispomo. (Joronen 2008, 307.)

Maahanmuuttajanaiset kokevat joutuvansa tekemään asemana eteen työelämässä enemmän kuin kantaväestön edustajat, jotta he eivät antaisi negatiivista kuvaa. Lisäksi he kokevat jäävänsä toiseksi työnhakutilanteissa, jos kantaväestön edustaja hakee samaa paikkaa, vaikka ajattelevat olevansa pätevämpiä siihen. Suomalaisella koulutuksella uskotaan olevan merkitystä työsaannissa. Usein lähtömaassaan korkeasti koulutetut, hyvin toimeentulevat naiset joutuvat pettymään työelämässä Suomessa. He ovat myös tyytymättömämpiä työttömyyteen kuin esimerkiksi köyhistä oloista pakolaisina

Suomeen tulleet. Toisaalta maahanmuuttajastatuksesta koetaan olevan myös osittain hyötyä, sillä sen varjolla voi saada virheitä anteeksi. (Tiilikainen 2008, 85, 90, 91.) Syy minkä takia naismaahanmuuttajat ovat tulleet uuteen maahan, vaikuttaa heidän työnsaantiinsa, samoin lähtömaa. Euroopan sisältä maahan tulleet työllistyvät helpommin kuin niin sanotut ”kolmannen maailman” maista tulleet. Koulutetutkin naiset työskentelevät usein koti- ja hoitotöissä, palvelualoilla tai kaupallisessa seksityössä. (Kontos 2011.)

Tiilikaisen (2008, 79-80, 89) laadullisessa tutkimuksessa, jossa haastateltiin 27 maahanmuuttajanaista, todettiin työllä olevan suuri merkitys verkostojen, kielitaidon ja kotoutumisen kannalta. Tutkimuksessa tuli esiin myös suomalaisiin tutustumisen vaikeus työpaikan ulkopuolella. Tähän samaan päätyi Kähäri (2017, 170) väitöstutkimuksessaan. Naiset myös kokivat, että heitä ei arvosteta Suomessa, jos eivät käy töissä. Koulutus, kielitaito ja vaalea ihon väri nostettiin työelämässä pärjäämisen edellytyksiksi. Myös omalla asenteella, verkostoilla sekä sopeutumisella suomalaiseen työelämään on merkitystä. (Tiilikainen 2008, 79-80, 89.)

Suuri osa maahanmuuttajanaistista haluaa töihin, vaikka työttömyysaste on alhainen, tämä koskee myös turvapaikanhakijoina tai pakolaisina maahan tulleet. Pelkona pelkästään kotiin jäämisessä on sulkeutuminen yhteiskunnasta. Myös puoliset kannustavat työntekoon. (Joronen 2008, 296, 298.) Ekberg- Kontulan (2000) mukaan monet somalinaiset esimerkiksi ovat halukkaita osa- aikatyöhön lasten hoidon ohella (Joronen 2008, 302).

Työn ajatellaan olevan maahanmuuttajanaisten keskuudessa keskeinen asia kotoutumisen kannalta ja siihen toivotaan kiinnitettävän enemmän huomiota, varsinkin kun Suomessa koittaa työvoimapula tulevaisuudessa. Maahanmuuttajanaiset uskovat olevansa tärkeässä roolissa silloin kun työvoimapula tulee ajankohtaiseksi. He uskovat, että jokainen osaa jotain ja se tulee hyödyntää. (Tiilikainen 2008, 96.) Tärkeää olisi huomioida työhistoria ennen maahanmuuttoa ja helpottaa naismaahanmuuttajien työelämään kiinnittymistä. Lisäksi toimenpiteitä etnisen syrjinnän ehkäisemiseksi työpaikoilla tarvitaan. (Akhavan 2006.) Työelämän ulkopuolelle jääminen on maahanmuuttajanaisten sekä koko yhteiskunnan kannalta negatiivinen ilmiö. Etenkin koulutettujen naisten resurssien haaskaaminen on työelämälle haitallista. Maahanmuuttajanaisten työttömyys vähenee kuitenkin maassa olo ajan pidentyessä. (Jaakkola & Reuter 2008, 345, 357.)

5.2 Työttömyys ja kielitaito

Tutkimukset sekä työelämän käytäntö vahvistavat kielitaidon tärkeyttä kotoutumisessa ja työllistymisessä (Pöyhönen, Tarnanen, Kyllönen, Vehviläinen & Rynkänen 2009, 9). Paikallisen kielen osaaminen helpottaa työnsaannin lisäksi sosiaalisen verkoston luomista sekä ystävien ja yhteistyökumppanien saamista (Clarke & Isphording 2015, 5, 22). Muun muassa Saksassa, mihin on viimeisten vuosien aikana saapunut enemmän turvapaikanhakijoita kuin muualle EU:hun, tarvitaan alemman statuksenkin töihin hyvää saksan kielen osaamista (Romei, Ehrenberg-Shannon, Maier-Borst & Chazan 2017). Työelämään osallistuminen on kehittänyt maahanmuuttajanaisten kielitaitoa parhaiten (Tiilikainen 2008, 86). Holm, Hopponen ja Lahtinen (2008) esittävät Pöyhösen ym. (2009, 9,16) mukaan eriävän tuloksen, jonka mukaan heikko kielitaito ole välttämättä este työllistymiselle. Maahanmuuttajien työkyky 2008- selvityksessä tuli ilmi, että 47 % niistä henkilöistä, jotka arvioivat itsellään olevan heikko kielitaito, olivat mukana työelämässä.

Kielitaidon riittävyyteen vaikuttavat suuresti työnantajan, virkamiesten ja maahanmuuttajien omat vaatimukset kielitaidosta. Riittävä kielitaito voi toiselle merkitä puhumista ja toiselle täydellistä kielitaidon osaamista. Tärkeää on selkiyttää kielitaidon vaatimuksia työ- ja tehtäväkohtaisesti sekä yhtenäistää niitä, jotta työllistyminen onnistuu. Työelämään pääsyn jälkeenkin tulee huomioida kielitaidon kehittymisen jatkuminen, sillä se on elinikäinen oppimisprosessi. (Pöyhönen ym. 2009, 9,13,14,15.) Karinen (2011, 22) toteaa kielitaitovaatimusten olevan usein myös veruke maahanmuuttajien palkkaamiseen, sillä monessa työtehtävässä pärjää myös heikommalla suomen kielellä tai muulla kielellä.

Kielitaidon vaatimukset koetaan maahanmuuttajien keskuudessa usein kohtuuttomiksi. Lisäksi kielen opiskelu työn ohessa koetaan usein kuitenkin raskaaksi, eikä työajalla opiskelu ole useinkaan mahdollista. (Tiilikainen 2008, 86, 99.) Maahanmuuttajanaiset myös epäilevät, että hyvä suomen kielen taito antaisi samanlaiset mahdollisuudet työhön kuin kantaväestön edustajalle (Jaakkola & Reuter 2008, 344).

Vaikka arkielämässä maahanmuuttajat kokevat ”Maahanmuuttajien elinolot”- tutkimuksen mukaan pärjäävänsä kielitaidollisesti hyvin, niin ongelmaksi koetaan juuri työelämässä selviäminen ja työpaikkailmoitukseen kirjallisesti vastaaminen. Virolaiset kokevat pärjäävänsä kielitaidollisesti parhaiten, joka on ymmärrettävää läheisen kielisukulaisuuden vuoksi. (Tarnanen & Suni 2005, Pöyhönen ym. 2009, 15 mukaan). Virolaisten asema työmarkkinoilla onkin vahva maahanmuuttajien keskuudessa (Jaakkola & Reuter

2008, 356; Joronen 2008, 299). Työhaku- ja rekrytointiprosessi ovat maahanmuuttajille hankalia, ei niinkään työssä pärjääminen (Forsander 2002, 224).

Maahanmuuttajien kielikoulutusta on kritisoitu liian vähäisen ammattikielenopetuksen sekä tasoryhmien puutteiden vuoksi. Tähän tulokseen on päädytty vuoden 2005 Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen arvioinnissa, sekä myös vuoden 2009 Maahanmuuttajien työllistymisen ja kannustinloukut- selvityksessä. (Uusikylä, Tuominen, Mäkinen & Reuter 2005; Arajärvi 2009, Pöyhönen ym. 2009, 9 mukaan.) Tiilikaisen (2008, 94) haastattelemat maahanmuuttajanaiset kritisoivat myös kurssien tasoa ja hidasta etenemisvauhtia. Yliopiston kielikoulutus koettiin hyödylliseksi.

6 TOIMINTAKYKY

World Health Organization (WHO) hyväksyi vuonna 2001 yleiskokouksessaan kansainväliseksi väestön toimintakyvyn edellytyksiä kuvaavaksi standardiksi International Classification of Functioning, Disability and Health eli ICF: n. Se on standardi toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokituksille. Se jaottelee toimintakyvyn ruumiin tai kehon toimintoihin ja rakenteeseen, suoritukseen ja osallistumiseen sekä ympäristötekijöihin. Se on viitekehys sekä yksilö- että väestötason arviointiin. (World Health Organization 2017.) Toimintakyky on useisiin tietoihin, löydöksiin ja havaintoihin perustuva arvio siitä miten ihminen selviytyy arkipäivän haasteista. Se on arvio ICF:n luokitusten mukaisesti henkilön mahdollisuuksista osallistumiseen. (Aro 2007.)

Toimintakyky sisältää sekä fyysisen, että psyykkisen suorituskvyn. Fyysisen suorituskvyn osa- alueita ovat muun muassa tuki- ja liikuntaelimestön toiminta, sydän- ja verenkiertoelimestön sekä keuhkojen ja hermoston toiminta. Psyykkiseen toimintakykyyn lasketaan kuuluvaksi kognitiiviset toiminnot, motivaatio, persoonallisuuteen liittyvät tekijät, tunne-elämän tasapainoisuus ja vireys. Näiden kahden edellä mainitun lisäksi toimintakykyyn katsotaan kuuluvaksi sosiaalinen toimintakyky, johon kuuluu sosiaalisuus, oman osaamisen esille tuominen sekä kommunikaatiotaidot. Toimintakyky on tasapainoilua näiden kolmen osa-alueen (fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen) taitojen sekä ominaisuuksien välillä. Se ei ole pysyvä tila, vaan esimerkiksi sairaudet ja vammat tai arkielämän vaatimukset voivat muuttaa toimintakykyä. (Mäkitalo, Suikkanen, Ylisassi & Linna-kangas 2008; Pohjolainen & Saltychev 2015.)

Toimintakykykäsityksiä on tällä hetkellä kaksi: biomedikaalinen (biolääketieteellinen) ja biopsykososiaalinen. Ensimmäisessä mallissa sairauden tai vamman aikaan saama rajoitus poistuu, kun sairaus tai vamma on hoidettu. Biopsykososiaalinen malli on kokonaisvaltaisempi, jossa ajatellaan sairauden hoidon joko parantavan toimintakykyä tai ei. Muiden elämäntilanteiden katsotaan osallistuvan myös toimintakyvyn muutoksiin ja nämä vaikuttavat eri henkilöihin eri tavoin. (ICF 2004, 19-20; Pohjolainen & Saltychev 2015.)

6.1 Työkyky

Työkykykäsitys on muuttunut yhteiskunnan kehittyessä puhtaasti lääketieteellisestä näkökulmasta paljon laajemmaksi. Työkykyä ajatellaan nykyään sekä yksilön, yhteisön että yhteiskunnan tasolla. Yksilötasolla työkykyyn voidaan liittää muun muassa ammattitaito, työssä jaksaminen, työhyvinvointi, stressinhallinta ja arvomaailma. Työhön liittyvistä tekijöistä muun muassa työyhteisö, töiden sujuvuus, organisointi ja työnjako ovat työkykyyn liitettäviä osa-alueita. Yhteiskunnan tasolla työkykyyn liittyviä ratkaisuja pohditaan esimerkiksi työpoliittisilla päätöksillä. (Ilmarinen, Gould, Järvikoski & Järvisalo 2006, 18-20.) Kerätär (2016, 82) toteaa väitöstutkimuksessaan kuitenkin työkykyarvioinnin edelleen pohjautuvan pitkälti biomedikaaliseen lähestymistapaan, joka ei anna kattavaa kuvaa työkyvystä, eikä näin ollen auta työkyvyn kohentumisessa.

Työikäisen toimintakyvyn olennainen osa on työkykyisyys. Työkykyä arvioitaessa on huomioitava työn fyysiset ja psyykkiset vaatimukset, henkilön luontaiset ominaisuudet, motivaatio, työyhteisön kuormitustekijät ja siinä sekä työssä itsessään tapahtuneet muutokset. Henkilökohtaiset muutokset arkielämässä voivat muuttaa työkykyisyyttä, vaikka sairauden tilassa ei ole muutosta tapahtunut. (Aro 2007; Pohjolainen & Saltychev 2015.) Toimintakykyä arvioidessa suhteessa työkykyyn arvio suhteutetaan henkilön ikään, työhistorian pituuteen ja yhtenäisyyteen, koulutukseen sekä terveydellisiin rajoitteisiin. Lisäksi tulee huomioida työn ja työympäristön vaatimukset sekä alueelliset työvoimapolitiittiset olosuhteet. (Aro 2007; Loppela 2004, 108; Pohjolainen & Saltychev 2015.)

Työnvaatimukset, työntekijän toimintakyky ja työyhteisöön liittyvät tekijät vaihtelevat jatkuvasti ja siten aiheuttavat muutoksia työkykyisyydelle. Tästä työn ja työntekijän välisestä suhteesta voidaan käyttää nimitystä tasapainomalli. (Aro 2007.) Hyvin toimivassa tasapainomallissa yksilön sisäiset ominaisuudet (työkyky, terveys, toimintakyky) vastaavat ulkopuolisen ympäristön vaatimuksia. Epätasapainoisessa mallissa nämä eivät kohtaa, vaan aiheuttavat toimintakyvyttömyyttä. Tämä vajaakuntoisuus voidaan korjata tai sitä voidaan lievittää kiinnittämällä huomiota joko yksilön sisäisiin ominaisuuksiin tai ympäristön vaatimuksiin. (Ilmarinen ym. 2006, 22; Mäkitalo ym. 2008.) Työntekijän vaikutusmahdollisuuksilla työhön, kehittymis- ja oppimismahdollisuuksien luomisella sekä yhteisöllisyyden- ja yksilöllisyyden huomioimisella on myös merkitystä työkykyyn (Loppela 2004, 232-233).

Terveys 2011- selvityksen mukaan suurin osa väestön 30- 64- vuotiaista koki olevansa täysin työkykyisiä. Vain joka 20:s koki olevansa täysin kykenemätön työhön. Yli 45- vuotiaiden ikäryhmässä työkykyisten määrä on kasvanut vuodesta 2000. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on samalla vähentynyt. Eläkeikää lähellä olevien osittainen työkyky on noussut, mikä olisi hyvä huomioida työmarkkinoilla sen haasteista huolimatta. (Gould ym. 2012, 141, 144.)

6.2 Maahanmuuttajien työkyky

Arvioitaessa maahanmuuttajien työkykyä on hyvä ottaa huomioon myös kantaväestön työikäisten henkilöiden työkykyisyys. Näin pystytään vertailemaan näiden kahden eri ryhmän eroja. Kantaväestön työttömistä 61 %:lla on työkyvystä tehdyn tutkimuksen mukaan hyvä tai erinomainen työkyky. Maahanmuuttajilla vastaava luku on suurempi kuin 75 %. Kaikista maahanmuuttajista (työlliset ja työttömät) 87 %:lla on hyvä tai erinomainen työkyky. Näin ollen tutkimuksen mukaan maahanmuuttajat arvioivat olevansa työkykyisempiä kuin kantaväestö. (Holm ym. 2006, Holm ym. 2008, 19, 22 mukaan.) Maahanmuuttajat ovat tilastokeskuksen mukaan kantaväestöä nuorempia, joten maahanmuuttajien kohdalla ikä ei vielä vaikuta työkykyyn niin kuin kantaväestöllä. Iän karttuessa myös maahanmuuttajilla sairauksien määrä lisääntyy. (Holm ym. 2008, 19, 28.)

Arvioitaessa sairauksien ja vammojen määrää työkykyyn, mikä on olennainen tekijä, havaitaan maahanmuuttajien olevan hieman terveempiä kuin kantaväestön. Alle 45- vuotiaista kantaväestön palkansaajista noin 75 %:lla ei ole lainkaan lääkärin toteamia vammoja tai sairauksia. Maahanmuuttajien kohdalla 81 %:lla ei ole lääkärin toteamia sairauksia tai vammoja. (Holm ym. 2008, 22, 28.)

Ruotsalaistutkimuksessa on todettu, että sosiaaliluokalla on merkitystä naismaahanmuuttajien työhön liittyvään terveydentilaan. Palkalla, ammatillisella statuksella ja asemalla työyhteisössä, sekä lisäksi sukupuoleen tai etniseen taustaan liittyvällä syrjinnällä, epäsuotuisalla fyysisellä ja psykososiaalisella työympäristöllä ja taitojen päivittämisen huonolla mahdollisuudella on työterveyttä heikentäviä vaikutuksia. (Akhavan 2006.)

7 OSALLISUUS

Osallisuus on yhteenkuuluvuutta ja tunnetta siitä, että voi olla vaikuttamassa itseään sekä ympäristöään koskeviin asioihin ja olla aktiivisesti muokkaamassa niitä toteavat Flöjt (2000), Haahtela (2008), Harju (2004), Hyyppä (2002), Viirkorpi (1993) ja Aalto-Kallio (2010) (Haake & Nikula 2011, 17). Osallistumisen mahdollistaa henkilön voimaantuminen, joka tarkoittaa kykyä ottaa osaa toimintaan ja nähdä sen tuomat mahdollisuudet sekä arvioida niitä omaa elämäänsä koskien. Se on päätöksentekotaitoa ja kykyä ohjata omaa elämää. Ennen kuin yhteisö voi voimaantua, tarvitaan yksilötason voimaantumista. Osallisuus on siis tietoisuutta omasta yhteiskunnallisesta roolista muutoksen tekijänä pohtivat Flöjt (1999), Laverack (2007), Kasmel (2011) sekä Siitonen (1999) (Rouvinen-Wilenius 2014, 52.) Osallisuuden kokemukset vaihtelevat yksilöiden välillä. Se on subjektiivinen kokemus. Ihminen voi kokea itsensä aktiiviseksi osallisuudessaan, vaikka joku toinen ei sitä koe samalla tavoin. Samoin siis osattomuuden kokemus on henkilökohtainen. (Leeman, Kuusio & Hämäläinen 2015, 5.)

Keskeistä osallisuudessa on luottamus, sitoutuminen ja kuuluksi tuleminen sekä vastavuoroinen, aktiivinen toiminta yhteisön ja sen jäsenten kesken (Flöjt 2000; Freire 2005; Harju 2004; Hyyppä 2002; Gustavsen 1992 Rouvinen-Wileniuksen mukaan 2014, 52). Esimerkki vastavuoroisesta kansalaisia osallistavasta toiminnasta voi olla esimerkiksi kansalaisten osallistuminen terveyden edistävän toiminnan suunnitteluun yhdessä terveydenhuollon ammattihenkilöstön kanssa (Mokka & Neuvonen 2004, 99, Rouvinen-Wileniuksen 2014, 62 mukaan).

Australiassa on pyritty osallistamaan erityisesti eri kulttuureista lähtöisin olevia henkilöitä terveyden edistämiseen interaktiivisten, sosiaalisten medioiden kautta. Näin saadaan liitettyä terveydenhuollon työntekijät, yhteisön jäsenet ja muut avainhenkilöt tehokkaasti yhteen kehittämään yhteisön terveystasvatusta. (O'Mara 2012, 467.) Osallisuuteen voi myös oppia, mutta aina tarvitaan halua ja taitoa vaikuttaa. Osallisuus ei synny yksinään, vaan se tarvitsee innostajia, rakenteita sekä uudenlaisia menetelmiä. (Rouvinen-Wilenius 2010, Rouvinen-Wileniuksen 2014, 66 mukaan.)

7.1. Sosiaalinen osallisuus ja osallisuuden eri tasot

Euroopan komissio on laatinut raportissaan määritelmän sosiaaliselle osallisuudelle: ”Sosiaalinen osallisuus on prosessi, jolla varmistetaan, että köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevat saavat tarvittavat mahdollisuudet ja voimavarat osallistua täysipainoisesti talous-, yhteiskunta- ja kulttuurielämään ja saavuttaa kyseisessä yhteiskunnassa hyväksyttävänä pidettävän elintason ja elämänlaadun. Sillä varmistetaan, että he voivat osallistua enemmän päätöksentekoon, joka vaikuttaa heidän elämäänsä ja mahdollisuuksiinsa käyttää perusoikeuksiaan.” (Euroopan komissio 2003; Yhteinen raportti sosiaalisesta osallisuudesta.)

Monesti sosiaalinen osallisuus nähdään syrjäytymisen vastakohtana. Keskeistä on pyrkiä tuomaan ne henkilöt tai ryhmät lähelle yhteiskunnan palveluja, jotka ovat niistä syrjässä tai niiden ulkopuolella. Joka tapauksessa sosiaalisella osallisuudella on nykyään vahva merkitys kansallisissa ja kansainvälisissä politiikka-, hyvinvointi- ja kehittämissankkeissa. (Leeman ym. 2015,1,3.)

Osallisuus näkyy eri tavoin ja sitä voidaan toteuttaa eri tasoisesti. Tieto- osallisuus voi olla tiedon saamista ja tuottamista. Se näkyy muun muassa tiedottamalla, kuulemalla ja keräämällä mielipiteitä. Suunnitteluosallisuus menee astetta syvemmälle ja mahdollistaa osallistumisen eri asioihin muun muassa kaupunkisuunnitteluun. Päätösosallisuus niemensä mukaisesti mahdollistaa osallistumisen päätöksen tekoihin. Talkootyöskentely on esimerkki toimintaosallisuudesta. Osallisuus voi kasvaa osallistumisen myötä. (Leeman ym. 2015, 6; Savola & Koskinen- Ollonqvist 2005, 64, Haaken & Nikulan 2011, 18 mukaan; Valtio-neuvoston selonteko eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittämisestä 2002.)

7.2. Osallisuuden edistäminen

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla on taata, että ihmisillä on kohtuullinen toimeentulo sekä mahdollisuus toimiviin peruspalveluihin. Lisäksi sen tulee edistää osallisuuden vahvistumista muun muassa maahanmuuttajien sekä muiden erityisryhmien hyvinvoinnissa ja terveydessä. Sosiaali- ja terveyspolitiikan tavoitteena on tukea osallisuutta ja ihmisarvoista elämää eri ikäisten ja sukupuolten sekä vähemmistöryhmien osalta. (Sosiaali- ja terveysministeriö; osallisuuden edistäminen.)

Yhteisten kansainvälisten raporttien mukaan sosiaalista osallisuutta edistäviä toimia suunniteltaessa tulee huomioida keskeisimmät kohderyhmät, joihin kuuluvat muun muassa työttömät ja maahanmuuttajat. Nämä kohderyhmät on nimennyt myös Sosiaali- ja terveysministeriön kansallinen kehittämisohjelma Kaste. Korostuksissa lisätään koulutus- ja työllisyysmahdollisuuksien lisääminen. Asiakasosallisuus ja matalan kynnyksen palvelut nousevat eräiksi Kaste- ohjelman painopistealueiksi. (Leeman ym. 2015, 7-8.)

Asiakasosallisuudella tarkoitetaan osallisuutta, jossa kohdehenkilöt- tai ryhmät osallistuvat itse päätöksentekoon, suunnitteluun ja palveluihin. Heidän näkökantansa otetaan huomioon ja samalla heidän vaikutusmahdollisuutensa paranevat. Esimerkkeinä tällaisesta toiminnasta ovat muun muassa foorumit, asiakasraadit ja kokemusasiantuntijudet. (Leeman ym. 2015, 9.)

7.3. Maahanmuuttajia osallistavat hankkeet

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ovat Euroopan Unionin (EU) rahastoja, jotka tukevat muun muassa Suomea parantamaan työllisyyttä, alueiden kilpailukykyä ja elinvoimaisuutta. ESR:n tuen avulla voidaan edistää tasa-arvoa, ehkäistä syrjäytymistä ja kehittää työoloja sekä hyvinvointia. Ihmisten aktivoiminen osallistumaan on myös painopisteenä. (Rakennerahastot.fi). Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020- ohjelmassa on viisi toimintalinjaa, joiden tavoitteena on edistää edellä mainittuja asioita. Toimintalinjat ovat 1) Pk- yritysten kilpailukyky (EAKR), 2.) Uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR), 3.) Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR), 4.) Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR) sekä 5.) Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR). (Rakennerahastot.)

Maahanmuuttajien kotoutumista tukevia hankkeita, joissa osallisuus on vahvasti mukana, on Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020- ohjelmassa useita. Seuraavassa on esitelty niistä lyhyesti kolme.

Maahanmuuttajien korkeakoulutus- tie tutkintoon (s20218) on Pohjois- Pohjanmaan Ely-keskuksen ja Lapin yliopiston hanke, jossa tavoitteena on parantaa maahanmuuttajien koulutustasoa avoimien korkeakouluopintojen avulla ja siten jatkossa tukea hakua tutkinto- opintojen pariin. Opiskelijavalinnassa huomioidaan erityisesti maahanmuuttajanaiset, joilla on suurempi riski työttömyyteen ja syrjäytymiseen, jos heillä ei ole tutkintoa. (Eura 2014.)

Pohjois- Pohjanmaan Ely- keskuksen ja Oulun kaupungin ”Kielen taidot työllistymisen tukena”- hanke (s20313) paneutuu kotoutumistoimenpiteiden jälkeiseen aikaan. Hankkeen tavoitteena on rohkaista maahanmuuttajia osallistumaan yhteisölliseen toimintaan ja omaehtoiseen elämänhallintaan. Kohderyhmässä huomioidaan suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt, johon usein kuuluvat, luku- ja kirjoitustaidottomat, koulutamattomat nuoret, naiset ja vanhukset. (Maahanmuuttajien kotoutumista tukevat ESR-hankkeet 2016.)

MASTO- maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen (s20616) on Hämeen Ely- keskuksen ja Kaakkois- Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom Oy:n hanke, jossa tavoitteena on muun muassa tukea maahanmuuttajanaisten osaamista sekä hyödyntämistä työmarkkinoilla. Osallisuuden ja voimaantumisen vahvistuminen sekä työelämään pääsyn helpottuminen ovat myös hankkeen tavoitteena. (Masto- maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistämishanke.)

Maahanmuuttajien työllistymiseen tähtäävissä hankkeissa on kattavasti otettu huomioon kieli- ja ammatillisten koulutusten tarve, yksilöllisten tarpeiden kartoitukset ja ohjaukset. Huomiota on myös kiinnitetty työnantajien ja työpaikkojen monikulttuuriseen ohjaukseen. Huolena on kuitenkin, että jo tehdyt toimet jäävät yksittäisten projektien rahoituksen loppumisen jälkeen unholaan, eikä niistä tule pysyviä toimintamalleja. (Karinen 2011, 52.)

8 KEHITTÄMISPROJEKTIN TOTEUTUS JA ETENEMINEN

Kehittämishanke on aloitettu maaliskuussa 2016, jolloin päätettiin suunnitella ja toteuttaa projekti, liittyen Ruori-hankkeeseen. Projektin eteneminen esitetty kuvassa 2. Ruori-hanke alkoi 1.2.2016. Kevään 2016 aikana tehtiin idea-, esiselvitys- ja suunnitelmavaihe, jotta päästiin tekemään kehitysprojektiin sekä Ruori-hankkeeseen liittyviä haastatteluja. Haastattelut tehtiin 19.4.2016. Haastattelujen litterointi venyi suunnitelmasta poiketen keväälle 2017. Alustavasti ne analysoitiin välittömästi haastattelujen jälkeen ja niistä lähetettiin yhteenveto työelämän mentorille. Lokakuussa 2016 järjestettiin työpaja aiheella ”Työttömien maahanmuuttajien terveyttä edistävän toiminnan ideointi”. Työpajaan osallistui projektipäällikön ja opettajatuutorin lisäksi kaksi projektin ulkopuolista henkilöä, jotka työskentelevät maahanmuuttajien parissa. Toinen osallistuja oli Opetuskoti Pikku-Mustikasta ja toinen Turun NMKY:stä.

Ohjausryhmän kanssa kokoonnuttiin kevään 2016 aikana muutamia kertoja, jolloin projekti saatiin vauhdilla alulle. Palavereissa oli mukana myös kaksi muuta yamk-opiskelijaa, jotka myös tekivät omia kehittämishankkeitaan Ruori-hankkeeseen sekä Ruori-hankkeen projektityöntekijä. Lisäksi projektipäälliköllä oli tutoropettajan ja työelämän mentorin kanssa erikseen tapaamiset keväällä 2016. Tapaamisten lisäksi asioita saatettiin eteenpäin sähköpostin välityksellä.

Syksyn 2016 aikana projektipäällikkö tapasi tutoropettajan kerran ja tämän lisäksi tutoropettaja osallistui työpajaan. Kehittämishankkeen väliraportti esitettiin suunnitellusti maaliskuussa 2017. Keväällä 2017 esitettiin kehittämishankkeen suomenkielinen posterit Turun ammattikorkeakoulun alueseminaarissa. Projektipäällikön aikataulusta johtuen haastattelujen lopullinen litterointi tehtiin vasta toukokuussa 2017.

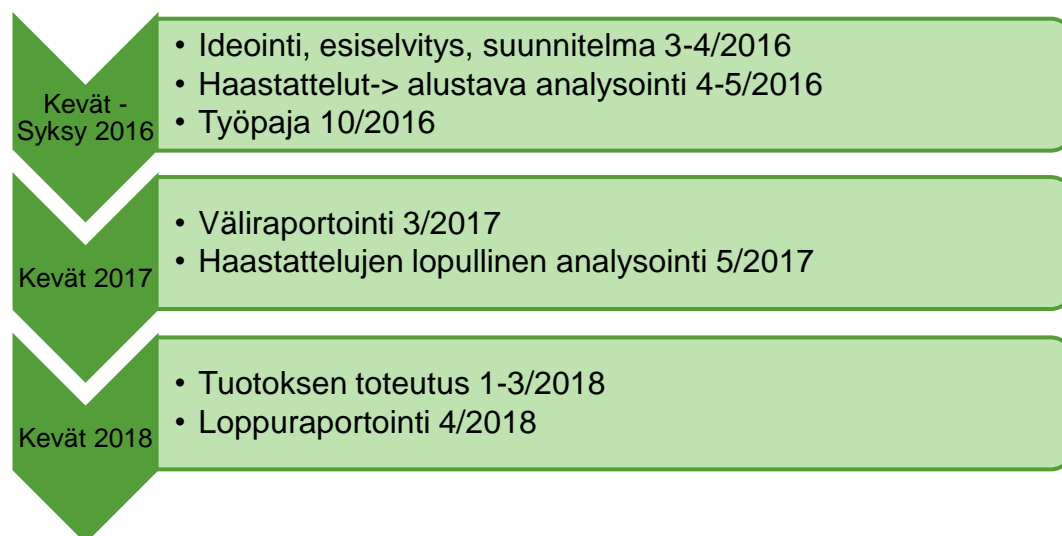
Ruori-hankkeen projektipäällikön (opettajatuutorin) kanssa oli elokuussa 2017 palaveri, jossa pohdittiin tulevaa tuotosta sekä kehittämishankkeen uutta aikataulua. Tuotos sai tuolloin alustavan muotonsa, kun päätettiin kehittää esite, joka auttaa kohderyhmää löytämään itselleen tarpeellista toimintaa työttömyyden aikana. Kehittämishankkeen loppuraportointi päätettiin siirtää keväälle 2018 alkuperäisen 11/2017 sijaan, koska esitettä ei ehdittäisi saamaan valmiiksi niin nopealla aikataululla. Syksyllä kehittämishanketta esiteltiin englanninkielisen posterin muodossa Turun amk:n kansainvälisellä viikolla. Työ-

elämän mentorin kanssa käydyn sähköpostiviestittelyn jälkeen sovittiin palaveri 3.1.2018, jossa oli mukana ohjausryhmän molemmat jäsenet sekä Ruori- hankkeen projektityöntekijä. Tapaamisessa käytiin uudestaan tuotos läpi ja tehtiin suunnitelma sen implementoinnista käytäntöön.

Alkuvuodesta 2018 projektipäällikkö oli yhteydessä organisaatioihin, joiden yhteystiedot haluttiin esitteeseen. Heiltä kysyttiin lupa yhteistietojen käyttämiseen tuotoksessa. Organisaatioista saatiin nopeasti hyväksytty vastaus ja esitettä lähdettiin työstämään. Toinen palaveri ohjausryhmän kanssa pidettiin 6.2.2018, jolloin käytiin läpi tuotoksen ensimmäistä versiota. Tuotoksen tekstiosuuden valmistuttua aloitettiin tuotoksen lopullisen version työstäminen yhdessä graafisen suunnittelijan kanssa. Tuotoksen koeversio lähetettiin niille organisaatioille, jotka olivat pyytäneet sen nähtäväksi ennen painoon menoa. Muutamilta organisaatioilta tuli kehitysehdotuksia, jotka huomioitiin esitteen lopullisessa versiossa. Tuotoksen koeversio lähetettiin myös ohjausryhmälle nähtäväksi.

Valmista esitettä painetaan 100 kappaletta, joita jaetaan maahanmuuttajien kanssa toimiville tahoille. Esitteen sähköinen versio laitetaan RUORI 2- hankkeen nettisivuille.

Kuvio 2. Kehittämishankkeen eteneminen

9 KEHITTÄMISPROJEKTIN SOVELTAVAN TUTKIMUKSEN OSA

9.1 Soveltavan tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Tutkimuksen aihealueen valinta on tärkeimpiä ja samalla tutkimuksen haasteellisimpia tehtäviä. Tutkimusaihe voi erityisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa muuttua matkan varrella, mutta silloinkin lähdettäessä työstämään tutkimusta on alussa oltava jokin aihe. Aiheen valinnan voi tehdä kolmella eri tavalla. Se joko annetaan tutkijalle valmiina, se liittyy johonkin laajempaan teemaan tai sen voi valita vapaasti. (Hirsjärvi ym. 2004, 60, 65-66.)

Kun tutkimusta lähdetään tekemään, on sillä aina jokin tarkoitus, joka ohjaa muun muassa tutkimustrategisia valintoja. Tutkimuksessa voi olla monia erilaisia piirteitä tai tarkoituksia, kuten se voi olla ennustava, selittävä, kartoittava tai kuvaileva. Se voi yhtä hyvin edustaa vain yhtä edellä mainituista piirteistä. Tutkimuksen tarkoitus voi muuttua tutkimusprosessin aikana. (Hirsjärvi ym. 2004, 60, 65-66, 128-129.)

Tämän soveltavan tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa työttömien maahanmuuttajanaisten tarpeista ja toiveista liittyen työkykyä ja hyvinvointia ylläpitävään toimintaan työttömyyden aikana. Näitä tarpeita ja toiveita kartoitettiin kohderyhmältä haastattelujen avulla. Lisäksi tietoa kerättiin työpajassa, johon osallistui maahanmuuttajien kanssa työskenteleviä henkilöitä.

Tarkoituksena oli kehittää tuotos haastattelujen pohjalta, joka palvelisi työttömien maahanmuuttajanaisten tarpeita ja toiveita. Lisäksi tuotoksen oli tarkoitus palvella työelämää.

9.2 Menetelmät, kohderyhmä ja aineiston keruu

Tutkimusmetodiksi valittiin teemahaastattelu ryhmässä. Haastattelu on kvalitatiivisessa tutkimuksessa ollut päämenetelmä ja se valitaan muun muassa, kun halutaan syventää ja selvittää saatavia vastauksia. Etuna pidetään myös sitä, että henkilöt, joiden ollaan suunniteltu tulevan mukaan tutkimukseen, siihen myös saapuvat. Ryhmähaastattelun etuna on tehokkuus, koska siinä saadaan tietoja usealta henkilöltä samaan aikaan. Haastattelussa aihealueet ovat tiedossa ja keskustelu pyritään pitämään avoimena ku-

ten teemahaastattelussa. (Hirsjärvi ym. 2004, 194-195, 197, 199.) Ryhmähaastattelu soveltuu metodiksi silloin, kun halutaan tietoa tietyistä aiheista ja hankitaan yleistä tietoa aihepiiristä (Morse 2012, 20). Ryhmähaastattelussa hyvä ryhmän koko on 4-8 henkilöä, tosin muitakin variaatioita käytetään. Lisäksi haastatteluryhmän tulisi olla luonteeltaan mahdollisimman homogeeninen, jotta kaikki ymmärtävät kysymykset ja keskustelu on mahdollista. Tavoitteena on saavuttaa vapaa, avoin ilmapiiri ja vapaamuotoinen tilanne, jossa kuitenkin pystytään asiassa. (Eskola & Suoranta 2008, 96, 97.)

Valittaessa haastattelu laadullisen tutkimuksen metodiksi, tulee haastattelijan huomioida, että hän ei saa aina vastauksia niihin kysymyksiin, joita on lähtenyt hakemaan. Lisäksi haastattelijan tulee tarkkailla koko ajan haastateltavia ja heidän äänen painojaan. Haastattelun ohjaaminen oikeille raiteille voi olla haastavaa, koska haastateltavat pysyvät usein ensimmäisessä aiheessa, kunnes ovat täysin valmiita seuraavaan aiheeseen. (Morse 2012, 19.)

Teemahaastattelu tehtiin puolistrukturoidun haastattelurungon avulla. Puolistrukturoitua tapaa voidaan käyttää, kun tiedetään aiheesta jo taustaa ja kysymykset, joita haastattelussa esitetään, mutta ei tiedetä vastauksia (Morse 2012, 20).

Kehittämiprojektin haastattelurunko muokattiin Ruori- hankkeen haastattelurungosta palvelemaan juuri tätä projektia. Kehittämiprojektin tutkimusosion haastattelurungossa (liite 1) kerättiin taustatietoa haastateltavista kuten Suomessa oloaikaa, lähtömaata ja koulutusta. Lisäksi kartoitettiin harrastuksia ja kiinnostuksen kohteita. Tämän jälkeen siirryttiin osioon, jossa kerättiin tietoa terveydestä ja digitaalisista valmiuksista. Viimeisessä osiossa keskityttiin terveyttä ja työkykyisyyttä edistävän toiminnan kartoittamiseen, joka on tutkimuksen pääteemana. Haastattelurunko on strukturoidussa muodossa ohjaamassa ainoastaan haastattelijaa.

Tutkimusjoukko eli kohderyhmä oli Turun työttömät maahanmuuttajat, joista tutkimukseen osallistui 10 henkilöä. Tarkoitus oli haastatella 11 henkilöä, mutta yksi haastateltavista ei päässyt paikalle. Iältään henkilöt olivat 23-51- vuotiaita (ka 31,6 vuotta, md 28 vuotta) ja he olivat asuneet Suomessa keskimäärin noin 4 vuotta. Ryhmä koostui Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevista henkilöistä, koska kontakti tähän ryhmään oli jo valmiina ja näin ollen haastateltavien joukko saatiin nopeasti kokoon. Tutkimusjoukko koostui sattumalta vain naisista, sitä ei oltu sovittu etukäteen. Haastattelut tehtiin suomeksi, joten haastateltavien tuli osata suomea sen verran, että pystyivät vastaamaan esitettyihin kysymyksiin.

Haastattelut pidettiin 19.4.2016 Turun ammattikorkeakoulun tiloissa. Haastateltavat jaettiin satunnaisesti kolmeen ryhmään. Ryhmän koot olivat 3-4 henkilöä/ ryhmä. Yksi ryhmähaastattelu kesti keskimäärin noin 45 minuuttia. Haastattelut nauhoitettiin, jonka lisäksi haastattelijä teki muistiinpanoja haastattelun aikana.

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole merkitystä tutkimuksen onnistumiseen. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa voidaan katsoa olevan riittävästi, kun samat teemat alkavat toistua aineistossa ja tutkimusongelmiin ei saada enää uutta tietoa. Tutkijan on tehtävä päätös, koska tutkittavaa aineistoa on tarpeeksi. (Eskola & Suoranta 2008, 61-63.)

9.3 Aineiston analyysi

Aineisto tulisi purkaa ja analysoida mahdollisimman pian aineiston keruun eli tässä tapauksessa ryhmähaastattelujen jälkeen. Laadullinen aineisto auki kirjoitetaan mahdollisimman pitkälti sanasta sanaan eli litteroidaan. (Eskola 2007, 159; Hirsjärvi ym. 2004, 210-211.) Analyysin tavoitteena on tiivistää, jäsentää ja järjestää tutkimusaineistoa niin että mitään olennaista ei kuitenkaan katoa analyysin yhteydessä (Eskola 2007, 172-173). Analyysitapoja on useita erilaisia, joista tutkija valikoi sen mikä parhaiten vastaa hänen tutkimuksensa tutkimusongelmaan (Hirsjärvi ym. 2004, 212). Eräs suositeltava analyysitapa kvalitatiivisessa tutkimuksessa on teemoittelu, jota käytetään etenkin, kun etsitään ratkaisua käytännölliseen ongelmaan. Teemoittelussa aineistosta etsitään ja nostetaan esiin teemoja, jotka vastaavat tutkimusongelmiin. Aineiston analyysiä ja sen jäsentelyä helpottamaan voi käyttää esimerkiksi haastattelurunkoa lähes sellaisenaan. (Eskola & Suoranta 2008, 174, 178-179.) Myös tutkimuksen tarkoitus määrittelee sen mitä aineistosta nostetaan esiin: Onko tarkoitus nostaa mielenkiintoisimmat asiat vai kuvata asiat tasapuolisesti? Kvalitatiivisessa tutkimuksessa usein valitaan mielenkiintoisten asioiden kuvaaminen. (Eskola 2007, 173.)

Analysoinnin jälkeen tutkimus ei ole vielä valmis, vaan analysoidusta aineistosta pitää tehdä johtopäätöksiä ja tulkintoja (Hirsjärvi ym. 2004, 213). Lopulliseen raporttiin tulee päättää, miten tutkittu aineisto esitetään. Esimerkiksi sitaattien käyttöä tulee pohtia. Lainaako suoraan haastateltavien vastauksia elävöittämään raportointia vai onko se vain sivun täyttettä? Lisäksi aikamuodon käyttö ja mahdollisten tunnistetietojen laitto sitaattien yhteydessä tulee päättää. (Eskola 2007, 180-181.)

Tämän kehittämisprojektin soveltavan tutkimusosuuden haastattelut analysoitiin pilkkomalla teemat eli kysymykset osiin. Tähän apuna käytettiin haastattelurunkoa. Alkuperäiset vastaukset kirjoitettiin auki, joista tehtiin pelkistetyt ilmaisut. Näistä etsittiin vastuksen kannalta oleelliset ala- ja yläkäsitteet (liite 2). Kysymysten vastauksista etsittiin ensisijaisesti samanlaisuuksia eli teemoja, jotka toistuivat useiden vastausten kohdalla. Näin saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Lisäksi analysoinnissa huomioitiin kehittämisprojektin kannalta muita mielenkiintoisia vastauksia.

Haastattelujen tulokset päätettiin esittää haastattelurunkoa apuna käyttäen. Kaikkia haastattelurungossa olevia kohtia ei tuotu loppuraportissa esiin, koska ne eivät olleet oleellisia kehittämisprojektia ajatellen. Tällainen kohta oli muun muassa kohderyhmän digitaalista osaamista koskeva kysymys. Oleellisia ja mielenkiintoisia vastauksia esitettiin suoria lainauksia käyttäen, koska se teki vastaukset eloisammiksi. Haastateltavien osittain puutteellinen suomen kielen taito näkyy vastauksissa tehden niistä autenttisempia. Tunnistetietoja ei haluttu käyttää, koska sitä ei katsottu vastausten kannalta oleelliseksi. Lisäksi haluttiin varmistaa haastateltavien intymiteettisuoja, koska haastateltavia oli lukumäärällisesti vähän. Tuloksista tehtiin vielä yhteenveto, jossa niitä verrattiin jo aiemmin kirjallisuudessa esitettyihin tuloksiin.

10 TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

10.1 Haastateltavien taustat ja vapaa- ajanviettotavat

Haastateltavat olivat iältään 23-51- vuotiaita (ka 31,6 vuotta, md 28 vuotta). Keskimäärin he olivat asuneet Suomessa noin neljä vuotta (vaihteluväli 1,5- 14 vuotta). Haastateltavat olivat tulleet Suomeen muista Euroopan maista, Lähi- Idästä, Aasiasta ja Etelä- Amerikasta. Suurimmalla osalla oli ammattitutkinto lähtömaastaan ja he olivat työskennelleet ammattiaan vastaavalla alalla. Osalla oli yliopistontutkinto suoritettuna tai joitain opintoja käytyä. Muutamilla oli kaksi tutkintoa suoritettuna.

Vapaa- ajan harrastuksiin useimmilla kuului liikunta eri muodoissa kuten kuntosaliharjoittelu, kävely ja uinti. Lisäksi lukeminen, käsityöt, elokuvien katselu sekä musiikin kuuntelu olivat suosittuja vapaa- ajanviettotapoja. Haastateltavat olivat kiinnostuneita myös muista harrastuksista kuten erilaisista palloilulajeista tai musiikkiin liittyvistä harrastuksista, mutta eivät olleet erinäisistä syistä johtuen osallistuneet kyseisiin toimintoihin.

”Haluaisin harrastaa koripalloa tai ihan kunnon jumppaa, koska kuntosali tylsää yksin.”

”Olisin aina halunnut pelata jalkapalloa, mutta aina sanottu kun et ole tullut lapsena..., sitten menikin mutta ei ollut yhtä hyvä kuin muut suomalaiset ja heitettiin pois.”

”Minulla on erilainen asia, minulla on lapset ja kaikki on... minun vanhemmat on Venäjällä, ja tässä on vain mies ja minä ja mies on usein työssä ja lapset ovat aina minun kanssa, vaikea toteuttaa vapaa-aikaa minulla.”

Haasteita vapaa- ajanviettoon toivat osalla perhe, josta he olivat vastuullisia huolehtimaan puolison ollessa töissä, koska tukiverkostoa ei ollut Suomessa. Lisäksi seuran puute ja oman tasoryhmän löytäminen asettivat haasteita. Muutama haastateltava mainitsi myös rahan puutteen olevan este mieluisalle vapaa-ajan vietoille.

10.2 Haastateltavien arvio terveydestään ja hyvinvoinnistaan

Kaikki haastateltavat kokivat olevansa perusterveitä. Muutama mainitsi pyrkivänsä syömään terveellisesti, eikä alkoholin liikakäyttöä mainittu. Lieviä stressiin ja väsymykseen liittyviä terveysongelmia oli osalla haastateltavalla. Psykkinen kuormitus koettiin useamman haastateltavan taholta hankalammaksi, koska ikävä muualla asuvia sukulaisia ja ystäviä kohtaan oli ajoittain suuri.

”Ihan tavallinen, sen ikäisen ihmisen terveys. Ei tupakoi, ei ota alkoholia, vain joskus harvoin... kävelen, en joka ilta...”

”Yleensä mun terveys on hyvä, sitten kun syön hyvin, niin sitten on kaikki kunnossa. Sitten kun on hiukan stressiä, syön niinku vähän huonosti, menee terveys myös.”

”...vain psyykkisesti vaikeampi, ei ole ystäviä ja perhe...”

10.3. Haastateltavien tiedot terveystalvluista Suomessa ja käyttökokemukset

Lähes kaikki haastateltavat tiesivät mihin mennä tai mihin ottaa yhteyttä sairaustapauksissa. Henkilöt, jotka olivat asuneet Suomessa vasta vähän aikaa, kokivat asiassa olevan epäselvyyttä ja lisäksi kielitaidon riittävyys lääkäriissä käyntiin arvelutti. Yhteydenottoa terveystalvluihin helpotti, jos terveystalvammattilainen osasi heidän äidinkieltään. Puhelimessa terveystalvioiden hoito koettiin osin haastavaksi. Toisaalta osa koki sen hyväksi systeemiksi pienissä terveystalvongelmissa, mutta isommissa ongelmissa kaivattiin suoraa yhteyttä lääkäriin.

”Mä olen käynyt terveystalvkeskuksessa.”

”Minä olen asunut Suomessa vasta vähän aikaa vielä, mietin että kun osaan puhua niin, sitten uskallan mennä täällä Suomessa myös lääkäriin.”

”Mä olen miettinyt täällä, että jos tulee sairaaksi niin mistä saa apua, minne mennä? Mä en tiedä.”

”...terveyskeskus, jos minulla ongelmaa menen sinne. Varaan aikaa neuvonnasta ja siellä on lääkäri, hän puhuu venäjäksi, minä en osaa suomea hyvin, se on hyvä asia.”

”...mun mielestä on vaikea maahanmuuttajille tämä puhelinsysteemin, aina täytyy ensin aina soittaa ja on vaikea, jos ei puhu hyvin suomea on tosi vaikea ymmärtää puhelimesta, se on helpompi henkilökohtaisesti.”

Jos haastateltavien lähtömaa oli lähellä, he kävivät myös siellä hoidoissa kuten gynekologilla ja hammaslääkärissä, koska kokivat asioinnin olevan helpompaa ja hoitoon pääsyn nopeampaa. Jos haastateltavat olivat olleet aiemmin töissä, niin työterveyshuoltoon yhteydenottaminen oli tuttua. Oma aktiivisuus tiedon haussa koettiin tärkeäksi.

”Minä olen käynyt Virossa gynekologilla, koska täällä ei koskaan saanut ensiksi gynekologia. Naisilla voi joskus olla tarvetta, mutta ei myöhemmin nyt olen saanut jo selvää, kuinka täällä se asia hoituu.”

”Minäkin olen vielä käynyt Virossa hammaslääkärissä, koska siellä on mun kieli ja tiedän mihin mennä.”

”Jos mä oon töissä mä tiedän mitä tulee tehdä, jos mulle sattuu jotain, menen työterveyshuoltoon. Se tieto minulla on. Mutta yleensä pitää itse hakea ja kysellä. Pitää olla itse paljon aktiivinen, jos ei ole suomalainen perhe. Itse pitää olla aktiivinen.”

10.4. Haastateltavien ajatukset työkyvyn ylläpysymiseksi

Haastateltavat kokivat hyvän fyysisen kunnon olevan tärkeää, jotta työkyky pysyy yllä. Lisäksi muutenkin terveelliset elämäntavat koettiin tärkeiksi, kuten terveellinen ruokavalio.

”Ensimmäinen ihmisen tulee huomioida oma hyvinvointia ja sitten se tulee hänen mielenterveys pitää olla hyvä ja syödä terveitä ruokia, mennä kuntosalille...liikunta...joo liikuntaa paljon.”

”No vähän kaikki olis` hyvä, kunto pitäis` olla hyvä. Sitten vähän urheilua pitäisi tehdä. No mä voin itse kävellä se ei maksa minulle mitään, mut vielä jotain...”

”...syön terveellisesti, se on myös tärkeää.”

Kielitaidon parantuminen nousi vahvasti esiin haastatteluissa. Se koettiin tärkeimmäksi asiaksi, jotta työkyky ylläpysyy ja työn saanti mahdollistuu. Suomen kieli miellettiin vaikeaksi ja töihin on vaikea päästä, jos ei osaa kieltä. Useat kritisoivat kielikoulutukseen pääsyn hitautta, lisäksi tiedon saanti koulutuksista yms. on tehty hankalaksi. Lisäkoulutautuminen, etenkin suomalaisen tutkinnon saaminen ja työnhaun opastus olivat myös asioita, jotka ylläpitäisivät tai parantaisivat työkykyä. Haastateltavat toivat esiin suomalaisen työelämään pääsyn vaikeuden, koska kokivat että jokaiseen työhön tarvitaan tutkinto. Eräs haastateltava vertasi Suomea Iso-Britanniaan, jossa hänen mukaansa pääse helpommin kiinni työelämään.

”Lisäkoulutautuminen, Suomessa olisi hyvä, kun on suomalainen koulutus, sitten mä tiedän kulttuurista, työkulttuurista, kaikesta mä tiedä enemmän...”

”Mun mielestä huonoa on vielä se että, mä odotin mun kielikoulutusta noin vuosi. Että olisi hyvä, että se menisi nopeammin.”

”Kieli on tärkeä täällä, kun sä osaat jo kieltä...sitten sä osaat hakea myös itsekin myös vähän informaatiota.”

”Kieli ja koulutus, koska mun mielestä on vaikea, se on vain tärkeä Suomessa, että kaikki aina tarvitaan paperit...”

”...cv tehdään joskus ja se muuttuu...sellaistakaan ei tarjottu mulle, vaikka sellainen on ollut koko ajan käynnissä... tällainen cv mahdollisuus mua ärsytti niin paljon et kunnet sä voinut itse kertoa...”

10.5 Haastateltavien toiveet ja tarpeet työkykyä ylläpitäväksi toiminnaksi

Kysyttäessä haastateltavien toiveita ja tarpeita työkykyä ylläpitäväksi toiminnaksi, nousi kolme pääteemaa esiin. Fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät asiat, kielitaidon vahvistumisen liittyvät mahdollisuudet sekä työkokeiluihin ja lisäkoulutukseen pääsyyn liittyvät asiat. Liikuntaan liittyvät toiminnot koettiin mieluisiksi, etenkin ryhmässä, jossa

voisi samalla tavata kantaväestön edustajia. Suomalaisiin tutustuminen miellettiin vaikeaksi ja halukkuus tutustua kantaväestöön tuli usealta haastateltavalta esiin. Yksin asuvat toivoivat sosiaalisten taitojen ylläpitämiseen mahdollisuuksia. Lisäksi liikuntaryhmiä, joissa voisi koko perhe tai ainakin lapset olla mukana pidettiin tarpeellisina.

”Minun mielestä, minä itse ajattelen, että melkein suuri osa haluaa olla ryhmässä tai jonkun suomalaisten kanssa tekemisissä koska he oppivat kulttuuri, kieli mutta on niin vaikea saada suomalainen ryhmä tai ystävä...”

.”Jos on yksin se vaikuttaa sinun sosiaalinen elämä sitten heikottaa sun sosiaalityötaitoja.”

”Joo, ryhmäliikunta mutta minulla ei ole aikaa, koska lapsi on pieni ja mies on töissä, sitten minä en voi mennä mutta olen kiinnostunut.”

”Sit pitäis olla enemmän liikuntaa niiku joogaa tai muuta vastaava, ohjelmaa ettei ne maksas niin paljon, et vois käyttää aikaa johonkin, kun on aikaa, sitä vapaa-aikaa johonkin hyötyyn, et jos et ole töissä niin ainakin kunto pysyis` hyvänä. Jos kunto on hyvä, sä jaksat paremmin ja taas motivoidut taas johonkin uuteen ohjelmaan tai tehtäviin paremmin.”

Työttömyysajan hyödyntäminen kunnon kohotukseen nousi esiin muutamilla haastateltavilla. Koettiin, että on järkevää pitää kunto hyvänä, kun siihen on aikaa. Huolta aiheutti liikuntaharrastusten kustannukset. Työttömyysaikaa haluttiin hyödyntää myös työkokeiluuihin. Moni haastateltava haluaisi vielä opiskella, mutta eivät täysin tiedäneet mitä alaa, joten työkokeilujen koettiin selventävän valintaa. Mahdollisuudet työkokeiluuihin koettiin kuitenkin hankaliksi ja sitä muutaman haastateltavan oli vaikea ymmärtää.

”...olisi hyvä, kun olisi tällainen mahdollisuus, että voisi käydä katsomassa. Mä haluaisin tehdä sosiaalialalla töitä. Mutta en tiedä millaista se on Suomessa ja olisi niinku hyvä nähdä pari päivääkin millaista se on tai voi olla joku infotunti tai joku meille maahanmuuttajille minkälaiset mahdollisuudet on.”

”...mä haluaisin käydä, mut tuli palaute, että ei oteta noin vain työkokeilijoita työharjoitteluun, mutta kun on työttömänä ja sellainen mahdollisuus, että oot vapaa. Niin pitäisi käyttää se aika, että olisi mahdollisuus käydä sellaisissa paikoissa...”

Lisäopiskelun mahdollisuudet koki yksi haastateltava huonoksi, kun hänellä oli jo ammatti. Kokemus oli, ettei opiskeluun kannustettu.

”Koska se oli syy heille oot valmis lähihoitaja, miksi et tee töitä, Suomessa aina sanotaan, että voi opiskella kauan... Mä en haluu jäädä vielä lähihoitajaksi, mä oon nuori haluan korkeakouluun miksi mä en voi mennä yliopistoon? Mulla on kova tahto. Mut ei oo mahdollisuuksia ei oo neuvoja. Mut mä oon varma mitä mä haluan. Yritän vaan pärjätä opintotuella tehdä välillä töitä. ”

Kielitaidon parantaminen työttömyyden aikana koettiin monen haastateltavan taholta yhdeksi tärkeimmäksi asiaksi ja siihen haluttiin panostaa. Kielikoulutuksen eriyttäminen erilaisten ammattiryhmien sanastoon sai kannatusta. Lisäksi eräs haastateltava toi esiin, että maahanmuuttajia pitäisi enemmän ottaa mukaan heille suunnatun kotoutumiseen tähtäävän ohjelman suunnitteluun.

”...mitä minä voin tehdä minun työkykyyn, on vain kielioppi minun mielestä...”

”Minä haluaisin opiskella suomea ja löytää työpaikka.”

”Olisi parempi, jos olisi mahdollinen, olisi erilainen kieli kuin kielikurssi, sanasto erilainen...”

”Meitä maahanmuuttajia enemmän pitäisi ottaa mukaan mikä sen kotouttamis sellaisen kehittämiseen että...”

10.6 Haastateltavien esteet työkyvyn ylläpidolle ja työhön pääsyn haasteet

Suurimmaksi esteeksi työkykyä ylläpitävälle toiminnalle koettiin puutteet tiedon saamisessa. Haastateltavilla ei ollut tietoa millaista toimintaa on saatavilla ja mistä tietoa saisi. Suomessa olo ajan pidentyessä tietoa on pikkuhiljaa saanut, mutta alussa esimerkiksi liikuntamahdollisuuksista ei ollut tietoa. Huolena oli, että jää vain kotiin, kun ei ole tietoa mitä voisi tehdä.

”... informaatiota on todella vaikea saada Suomessa täällä, en tiedä...”

”Ei neuvota, pitää osata kysyä. Ei osaa kysyä, en tiedä, ei voi tietää mitä mahdollisuuksia on.”

”...mutta urheilupuolella olisi hyvä, nyt olen saanut jo tietoa, mutta ennen en tiennyt mitään...”

” Kimmo- rannekkeen mahdollisuus, voi mennä kuntosalille tai uimaan. Jos olen kotoa, haluan sen kautta mennä uimaan tai kuntosalille. Nyt tiedän, mutta pitkään aikaan en tienny kun tulin sellaisia mahdollisuuksia, kun kukaan ei puhunut.”

Työnsaanti koettiin haastavaksi, koska lähtömaassa hankittu tutkinto ei täyttänyt Suomen standardeja, joten sitä ei voinut hyödyntää. Myös kysyntä ja tarjonta eivät kohdanneet työmarkkinoilla. Haastateltavat kritisoivat TE- toimiston halukkuutta saada kaikista maahanmuuttajista lähihoitajia tai bussikuskeja, muita töitä ei ehdotettu. Lisäksi keikka- ja vuorotyön sopimattomuus estivät osalla töihin menon. Haastateltavat kokivat turhauttavaksi työnantajien välinpitämättömyyden yhteydenottoja kohtaan. Sähköposteihin ei useinkaan vastattu. Kielitaidon riittävyys ammattisanaston osalta koettiin hankaloittavan työhön pääsyä.

”...se on eri standardit myös, minä ajattelen, kun minä tietä mitä sanoo, minun yliopistotodistus ei saa täällä, eri standardit...”

”He ajattelevat, että tämä on pakko meille koska ei ole muuta kurssia meille kaikki suoraan lähihoitajaksi...”

”Mä en tykkää keikkaa, keikka, keikkaa...Se on sekottanu mun elämän, mun rytmin, mun unin. Mä en halua tehdä, mä haluan säännöllisen rytmin...”

”Vain tämä, että mulla on pieni lapsi. Hän on päiväkodissa, voin tehdä vain päivä- töitä, kun meillä ei ole isovanhempia, eikä kukaan jotka voi auttaa, vain tämä ongelma...”

”...laitoin viestejä tai sähköposteja, saisinko töitä, mutta oli ehkä 1- 2 jotka vastas mun posteihin, muut eivät vastanneet ollenkaan mun sähköposteihin. Ja sitten olin vain kotona...”

”Kieli, kielitaito, kielitaito. Se on ongelma, että kaikki ulkomaalaiset ovat kielikursilla, mutta se on ei riittävä.”

10.7 Yhteenveto tuloksista ja niiden tarkastelua

Lähes kaikilla haastatelluilla naismaahanmuuttajilla oli koulutus joko lähtömaastaan tai Suomesta. Kaikki harrastivat vapaa- aikanaan joko liikuntaa tai jotain muuta kuten käsitöitä. Lisäksi kiinnostuksen kohteita löytyi tämän hetkisten harrastusten ulkopuoleltakin, mutta haasteiksi nousivat harrastusten kalleus, tasoryhmän puute tai lasten hoidolliset ongelmat. Jo aiemmin Kauppinen ym. (2010, 246-247) totesivat työttömien taloudellisen tilanteen olevan heikompi kuin työllisten. Näissä työttömien maahanmuuttajanaisten haastatteluissa heikentynyt rahatilanne näkyi tiettyjen harrastusten karsiutumisena. Rotkon ym. (2011, 69) mukaan maahanmuuttajilla on usein alhaisemmat tulot, mikä vaikuttaa terveyteen. Haastatteluissa kukaan ei tuonut esiin taloudellisen tilanteen merkitystä terveyteen. Haastatteluissa kokivat olevansa pääsääntöisesti terveitä, ajoittaisia haasteita oli lähinnä psyykkisessä terveydessä, joka johtui ikävästä kaukana olevia sukulaisia ja ystäviä kohtaan.

Terveyspalvelujen käyttö helpottui maassa olo ajan pidentyessä toisin sanoen tiedon lisääntyessä. Puhelinasioiminen terveysasioissa koettiin hankalaksi puutteellisen kielitaidon vuoksi. Yleistä lähialueilta tulleille maahanmuuttajanaيسille oli myös lähtömaan terveyspalvelujen käyttö, jos tarve ei ollut akuuttia. Jo aiemmin muun muassa Clarke ja Isphording (2015, 3, 5-6) totesivat maahanmuuttajien suppeamman terveyspalvelujen käytön johtuvan osin tiedon puutteesta sekä kielitaidottomuudesta. Tiedon puute ja kielitaidottomuus näkyivät terveyspalvelujen käyttämisen hankaluutena, ei niinkään niiden käyttämättömyytenä. Krepsin ja Sparksin (2008, 329) mukaan maahanmuuttajat luottavat terveydenhuollon henkilökuntaan paremmin, jos sillä on samanlainen etninen tausta. Maahanmuuttajanaisten haastatteluissa tuli esiin myös asioinnin helppous, jos hoitava lääkäri puhui maahanmuuttajan äidinkieltä.

Liikunta, kielitaidon kohentuminen sekä lisäkouluttautuminen nousivat tärkeimmiksi asioiksi työkyvyn ylläpysymiseksi työttömyyden aikana. Kielitaidon ja sen koulutuksen tärkeydestä maahanmuuttajanaisten työllistymisen parantamisessa mainitsivat aiemmin jo Holm ym. (2008, 34, 36). Haastatellut kokivat kielitaidon parantumisen auttavan myös itsenäiseen tiedon hankintaan, jolloin osallistuminen erilaisiin toimintoihin ja työnhaku helpottuvat. Kuten Tiilikainen (2008, 85, 90-91) on tuonut tutkimuksissaan esiin, niin

myös tässä haastattelussa maahanmuuttajanaiset kokivat suomalaisen koulutuksen olevan avainasemassa työllistymisessä. Näiden aiheiden ympärille toivottiin työkykyä ylläpitävää toimintaa.

Lisäksi työkokeilujen mahdollistuminen sekä ammattisanaston huomioiminen kielikoulutuksissa saivat kannatusta työkykyä ylläpitäväksi toiminnaksi. Ammattisanaston huomiotta jättäminen maahanmuuttajien kielikoulutuksessa onkin saanut kritiikkiä jo aiemmin (Uusikylä ym. 2005; Arajärvi 2009, Pöyhönen ym. 2009, 9 mukaan). Pöyhösen ym. (2009, 27) mukaan taloudellinen tilanne hankaloittaa työharjoittelupaikkojen saamista. Kuitenkin Anis ym. (2007, 100) sekä Karinen (2011, 16, 54, 60) muistuttavat maahanmuuttajien työharjoittelupaikkojen tärkeydestä tulevaa työllistymistä tukemaan. Haastatellut toivoivat erityisesti työkokeiluja, jotta ylipäättään tietäisivät mihin alaan suuntautuisivat.

Osalla haastatelluista oli selkeä näkemys hyvän fyysisen kunnon merkityksestä terveyteen. Se auttoi jaksamaan kohti uusia haasteita. Kaiken kaikkiaan erilaiset aktiviteetit työttömyyden aikana koettiin tärkeäksi, jotta työttömyysajan voisi hyödyntää tehokkaasti. Haastatellut eivät pitäneet ajatuksesta, että olisivat ainoastaan kotona hyödyttöminä kaiken aikaa.

Suurin este osallistua työkykyä ylläpitävään toimintaan kohdistui tiedon puutteeseen. Etenkään vasta maahan tulleilla ei ollut riittävästi tietoa mahdollisuuksista osallistua esimerkiksi liikuntaharrastuksiin. Työmarkkinoille pääsyä hankaloitti haastateltavien mukaan aikaisemman koulutuksen huono hyödyntäminen ja omien toiveiden sivuuttaminen. Pehkonen (2006, 56) mainitsi jo aiemmin maahanmuuttajien luottamuspuolan viranomaisiin johtuvan juuri aikaisemman tutkinnon puutteelliseksi katsomisesta. Turhautuneisuus aikaisemman tutkinnon hyödyntämättömyydestä nousi haastattelussa esiin ja juuri se oli yksi syy miksi haastatellut maahanmuuttajanaiset halusivat lisäkoulutusta Suomessa.

Turhautumista aiheutti myös sellaisen työn tarjoaminen, mikä ei itseään kiinnostanut tai ei jostain syystä muuten sopinut. Vaikka Linnanmäki- Koskela (2010, 17) sekä Rotko ym. (2011, 73) ovat todenneet maahanmuuttajien työllistyvän helpoiten mm. siivous-, kuljetus- sekä hotelli- ja ravintola- aloille, niin haastatellut maahanmuuttajanaiset kokivat työllistymisen Suomessa olevan erittäin hankalaa, jos ei ole kyseisen alan tutkintoa. Haastattelussa ei suoraan kysytty esteitä työllistymiseen, vaan työkykyä ylläpitävään toimintaan. Haastateltavat itse johdattivat aiheen koskemaan myös työhön pääsyn esteitä.

Haastatelluilla maahanmuuttajanaisilla oli kaikilla halu päästä töihin. Osa halusi hyödyntää jo aikaisemman tutkintonsa ja päästä tutkintoaan vastaavaan työhön. Osa koki mahdolltomaksi työllistyä Suomessa entiseen ammattiinsa, joten työpaikkaa haluttiin hakea uudelleen koulutuksen kautta. Nämä ajatukset tukevat Jorosen (2008, 296, 298) aiempaa havaintoa maahanmuuttajanaisten halusta työllistyä alhaisesta työllisyysasteesta huolimatta.

Kantaväestöön tutustumista pidettiin tärkeänä työkykyä ylläpitävässä toiminnassa. Maahanmuuttajanaiset kokivat suomalaisiin tutustumisen hankalaksi ja ajatuksena oli päästä tutustumaan heihin yhteisten toimintojen kautta. Kähäri (2017, 170) on tuonut väitöstutkimuksessaan esiin suomalaisiin tutustumisen vaikeuden työpaikan ulkopuolella. Haastatellut maahanmuuttajanaiset eivät kuitenkaan olleet mukana työelämässä, joten tutustumista kantaväestöön tulee hakea muuta kautta. Erään haastateltavan mukaan kotiutumista edistävään suunnitteluun tulisi ottaa enemmän maahanmuuttajia mukaan. Leeman ym. (2015, 9) toteavat asiakasosallisuuden juuri tarkoittavan sitä, että kohderyhmät osallistuvat myös suunnitteluun.

Edellä mainittuihin kohtiin viitaten, voidaan todeta tässä haastattelututkimuksessa tulneiden asioiden tukevan jo aiemmin tehtyjä tutkimuksia.

10.8 Työpajatoiminnan yhteenveto

Kehittämiprojektiin liittyen järjestettiin 25.10.2016 työpaja aiheella ”Työttömien maahanmuuttajien terveyttä edistävän toiminnan ideointi”. Tällöin jatkettiin ideoimista haastattelujen pohjalta tulleista ajatuksista. Työpajaan osallistui projektipäällikkö, tutoropettaja sekä maahanmuuttajien parissa työskentelevät henkilöt Turun NMKY:stä sekä Opetuskoti Pikku- Mustikasta. Tässä vaiheessa kehittämiprojektia ei oltu vielä eriytetty koskemaan vain naismaahanmuuttajia, joten ideoinnissa huomioitiin myös miespuoliset maahanmuuttajat. Työpajaan haluttiin mukaan myös maahanmuuttajia, mutta se ei onnistunut. Maahanmuuttajien parissa työskentelevät eivät kokeneet sitä ongelmaksi ja he toivat myös esiin sen, että voivat itse avoimemmin keskustella aiheesta, kun omat asiakkaat eivät ole mukana työpajassa.

Työpajassa tuli esiin koko perheen huomioiminen toimintoja suunniteltaessa. Lasten hoidolliset ongelmat haluttiin huomioida ja lisäksi koettiin hyödylliseksi ”saattaa koko perhe terveyttä edistävän toiminnan pariin”, jotta jo lapsesta pitäen maahanmuuttajat oppisivat löytämään tämän kaltaista toimintaa. Maahanmuuttajien parissa työskentelevät henkilöt toivat hyviä ideoita toiminnoista, joista kokivat maahanmuuttajien hyötyvän. Luonnossa

tapahtuvat toiminnot kuten kalastus, sienestys, marjastus nostettiin esiin, koska ne ovat ilmaisia ja lisäksi heidän kokemuksensa mukaan maahanmuuttajat pitävät ulkona tapahtuvista toiminnoista. Hyötyliikuntaa maahanmuuttajien keskuudessa haluttaisiin työpaajaan osallistuvien ulkopuolisten asiantuntijoiden kokemuksella lisätä.

Työpajassa tuotiin esiin, että jo nyt erilaiset hankkeet Turussa kiinnittävät huomiota erilaisiin terveyttä edistäviin toimintoihin ja valinnanvaraa on paljon. Lisäksi eri koulutusohjelmien opiskelijoiden toimesta järjestetään terveysvalistusta ja muita toimintoja. Naismaahanmuuttajien kohdalla painonhallinnalliset toiminnot koettiin tärkeäksi. Lisäksi todettiin, että tietoa tosin maahanmuuttajanaisilla aiheesta on, mutta halua niiden toteuttamiseen ei tahdo löytyä.

10.9 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuudella eli validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkitaan juuri sitä mitä on ajateltukin. Se voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen validiteettiin. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen yleistettävyyttä. Tärkeäksi nousee silloin tutkimusasetelma: pyritään ennalta ehkäisemään luotettavuutta heikentäviä asioita. Sisäisellä validiteetilla kuvataan tutkimuksen omaa luotettavuutta. Tärkeäksi nousevat mm. oikeat käsitteet, teorian valinta ja mahdollisten mittareiden oikea valinta. (Metsämuuronen 2006, 55.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa selostamalla tarkasti, miten tutkimus on toteutettu. Haastattelututkimuksessa kerrotaan haastattelupaikka, olosuhteet, käytetty aika, virhetulkinnat, mahdolliset häiriötekijät sekä haastattelijan oma itsearviointi. Haastattelututkimuksessa luotettavuutta haittaavana tekijänä pidetään sitä, että annetaan mahdollisesti vastuksia, jotka koetaan oikeiksi. Aineisto on myös asiayhteyteen ja tilanteeseen sidonnaista. Haastateltavat voivat kertoa asioita, jotka kertoisivat toisessa tilanteessa eri tavoin. Ryhmähaastattelussa myös vahvat persoonat voivat dominoida haastattelun kulkua ja siten ohjata muiden mielipiteitä. (Hirsjärvi ym. 2004, 195-196, 200, 217.) Toisaalta ryhmähaastattelu voi myös rohkaista haastateltavia ja he voivat saada toisistaan tukea (Middleton & Edwards 1990, Eskola & Suoranta mukaan 2008, 94).

Ryhmähaastattelujen purkaminen on haasteellisempaa kuin yksilöhaastattelujen. Nauhoituksista voi olla hankala saada selville kuka vastaajista puhuu, joka heikentää luotettavuutta. Tilannetta voi helpottaa pyytämällä vastaajia esittäytymään joka kerta ennen

puheenvuoroa, mutta se on työlästä. Myös haastattelutilanteen videointi auttaa tunnistamista. (Eskola & Suoranta 2008, 98.) Haastattelua ei tehty haastateltavien äidinkielellä, vaan suomeksi, joten se voi vaikuttaa kysymysten ymmärtämiseen tai vastausten tarkkuuteen tässä haastattelututkimuksessa.

Luotettavuuden arviointia tulisi tehdä koko tutkimusprosessin ajan, ei vain loppupäätelmissä (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 48). Luotettavuudella eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten tarkkuutta. Tutkijan pitää olla tarkka tutkimuksen jokaisessa vaiheessa ja käyttää vain analysointimenetelmiä, joita osaa. Tutkimustuloksia ei saa liiaksi yleistää koskemaan aihealueita, joihin ne eivät ole päteviä. Otoksoon pienuus tekee myös tuloksista sattuman varaisia, eikä niin luotettavia. (Heikkilä 2008, 30.)

Tutkimuskysymyksiin ”Millaisesta työkykyä ylläpitävästä toiminnasta työtön naismaahanmuuttaja on kiinnostunut?” ja ”Mitä asioita työtön naismaahanmuuttaja pitää tärkeänä työkyvyn ylläpidon kannalta?” saatiin parhaiten vastaukset haastattelulla. Kysymyksiä jouduttiin kuitenkin tarkentamaan ja toistamaan useasti haastattelujen aikana, koska haastateltavien kielitaidollinen osaaminen vaihteli. Haastatteluissa muun muassa selvennettiin mitä tarkoitetaan työkyvyn ylläpitämisellä ja lisäksi haastateltavat kaipasivat esimerkkejä toiminnoista, koska eivät tienneet minkälaiset toiminnot mahdollisesti ylläpitäisivät työkykyä. Tällöin haastattelijan tuli varoa, että ei johdattelisi haastateltavia liikaa. Haastattelut tehtiin suomeksi, joka ei ollut kenenkään haastateltavan äidinkieli. Kysymyksiä jouduttiin lähestymään ajoittain monin eri sanankääntein. Haastattelijalle jäi kuva, että kysymyksiin joita ei täysin heti ymmärretty vastattiin suppeasti. Helposti ymmärrettäviin kysymyksiin jäätiin herkästi kiinni ja haastattelijan tuli ohjata keskustelua eteenpäin ja oikeille raiteille ajankäytöllisistä syistä.

Ryhmähaastattelun käyttö osin helpotti ja toisaalta myös hankaloitti haastattelun etenemistä. Ryhmän tuki teki haastattelutilanteista rentoja ja avoimia. Kukaan haastatteluihin osallistuja ei vaikuttanut jännittyneeltä. Ryhmäläiset tunsivat toisensa jo ennestään, mikä osaltaan myös helpotti jännitystä. Ryhmäläiset auttoivat toisiaan kysymysten ymmärtämisessä, etenkin jos heillä oli yhteinen äidinkieli. Haastattelija tosin, ei pysty varmuudella tietämään mitä haastateltavat keskenään puhuivat omalla äidinkielellään. Ryhmien koot olivat pieniä (3-3-4), joten jokaisella haastateltavalla oli mahdollisuus kertoa mielipiteensä. Kuitenkin henkilöt, jotka puhuivat suomea parhaiten dominoivat osittain keskustelua. Toisaalta myös persoonat olivat erilaisia, eikä kielitaidolla välttämättä ollut merkitystä tähän. Heidän mielipiteensä korostuivat ja muut ryhmäläiset myötäilivät heidän vas-

tauksiaan. Toisinaan jokin asia koettiin niin tärkeäksi, että se toistui muidenkin kysymysten kohdalla, vaikka ei suoranaisesti liittynyt kysymykseen. Ryhmähaastatteluja ei videoitu ja ääninauhan perusteella on hankala tietää, kuka haastateltavista puhui, joten se haittaa tutkimuksen luotettavuutta.

Haastattelijalla ei ollut entuudestaan kokemusta haastattelusta aineistonkeruumenetelmästä, mikä heikentää luotettavuutta. Haastattelija sai valmennusta asiaan ennen haastatteluja opettajatuutorilta sekä työelämän mentorilta, mistä oli hyötyä haastatteluja tehdessä.

Haastattelujen luotettavuutta heikentää myös litteroinnin myöhästyminen. Kuten Hirsjärvi ym. (2004, 210-211) ja Eskola (2007, 159) jo aiemmin totesivat tulisi aineiston purku tehdä mahdollisimman pian sen keruun jälkeen. Nyt aineisto litteroitiin sanatarkasti kokonaisuudessaan vasta reilu vuosi aineiston keruun jälkeen. Puoli- strukturoiduissa haastatteluissa on mahdollista analysoida vain osa haastatteluista eli kohdat, jotka palvelevat tutkimusta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tässä haastattelututkimuksessa kuitenkin päädyttiin litteroimaan koko nauhoitettu haastattelu, mikä oli työlästä osittain haastateltavien puutteellisen kielitaidon vuoksi. Vaikka koko aineisto litteroitiin, niin tutkimuksessa ei käytetty osioita, jotka eivät olleet olennaisia tutkimuksen kannalta. Näitä olivat esimerkiksi digitaaliseen osaamiseen liittyvät kysymykset.

Eettisyys

Tieteellisen toiminnan ydintä on tutkimuksen eettisyys ja sen kehittäminen on ollut useiden tieteenalojen keskeinen asia jo pitkään. Tutkimusetiikka on normatiivista etikkaa, koska se pyrkii vastaamaan kysymyksiin tutkimuksessa noudatettavista oikeista säännöistä. Tutkimusetiikka jaetaan tieteen sisäiseen ja ulkoiseen etikkaan. Ulkoiseen etikkaan vaikuttavat muun muassa tutkimuksen aiheen valinta ja rahoittajien kiinnostus tutkimuksen tukemiseen. Sisäiseen etikkaan taas vaikuttavat esimerkiksi luotettavuus ja todellisuus. Mitään ei tule väärentää. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 172, 173.)

Hyvään eettiseen tutkimusetiikkaan kuuluu rehellisyys ja tarkkuus tutkimustyössä, tieteellisten tutkimuskriteerien mukainen arviointi-, tutkimus- ja tiedonhankinta menetelmien käyttö. Lisäksi tutkijoiden tulee arvostaa muiden tutkijoiden toimintaa ja antaa kunnia sille kenelle se kuuluu, eli välttää plagiointia. Aineisto tulee tallettaa ja säilyttää asi-

anmukaisella tavalla ja tarvittavat tutkimusluvut yms. tulee huomioida. Kaikkien tutkimukseen osallistuvien tahojen kanssa tulee sopia oikeuksista, velvoitteista ja vastuista, myös mahdolliset sidonnaisuudet tulee raportoida. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.)

Haastattelun eettisyys varmistettiin hoitamalla tarvittavat lupa-asiat kuntoon kaikkien osapuolten kanssa. Haastateltavat osallistuivat vapaaehtoisesti tutkimukseen ja heiltä pyydettiin siihen kirjallinen suostumus. He saivat luettavakseen myös saatekirjeen (liite 3). Heidän nimiään ei käytetä tutkimuksessa, eikä heitä voi tunnistaa vastausten perusteella. Ennen haastattelujen aloittamista käytiin jokaisen haastatteluryhmän kanssa läpi haastattelujen tarkoitus ja tavoite. Haastateltaville kerrottiin, että haastattelu nauhoitetaan ja että, nauhoitteet hävitetään, kun ne on käsitelty.

11 TUOTOS

Maahanmuuttajanaishille tehtyjen haastattelujen perusteella tuotokseksi päätettiin tehdä esite, jossa on yhteystietoja Turun alueen harrastamahdollisuuksista, kielikoulutuksista, työ- ja työharjoittelupaikoista sekä lisäopiskelumahdollisuuksista (liite 4). Tuotos tulee tarpeeseen, koska naismaahanmuuttajat kokivat tiedon etsimisen olevan haastavaa etenkin juuri Suomeen tulleille, myös kirjallisuudesta löytyi viitteitä tiedon saamisen vaikeudesta. Tuotosta suunniteltaessa haluttiin auttaa kohderyhmää löytämään itselleen hyödyllistä toimintaa hyvinvoinnin ja työkykyisyyden edistämiseksi. Tarpeellisuutta tuki ajatus, että esitteeseen on kerätty juuri niitä toimintoja, joita maahanmuuttajanaiset ennen kaipaivat työttömyyden aikana ja mitä he näkivät itselleen hyödylliseksi, jotta työllistyminen mahdollistuu. Näin ollen tuotoksessa olevat toiminnot kohdentuvat oikein.

Tuotoksen avulla voi hakea suoraan tiedon oikeilta internetsivuilta ja olla oikeaan henkilöön yhteydessä. Tiedonhaku ei ole siten pelkkien hakukoneiden kuten googlen varassa, jotka usein tuovat ensisijaisesti maksetun tiedon näkyviin. Hakukonetta käyttäessä tulee myös olla valmis ajatus siitä, mitä ollaan hakemassa. Tuotos auttaa huomioimaan mahdollisuudet, joita kohderyhmä ei välttämättä ole itse ajatellut. Tarpeellisen aktiviteetin löytyminen ja siihen osallistuminen nopeutuvat tuotoksen avulla, jolloin työttömät naismaahanmuuttajat pääsevät nopeammin työkykyisyyttä ja hyvinvointia edistävän toiminnan pariin. Tavoitteena on edistämään naismaahanmuuttajien työllistymistä sekä itsensä kehittämistä.

Tuotos toimii samalla työkaluna maahanmuuttajien kanssa työskenteleville tahoille. Kyseisten organisaatioiden työmäärä helpottuu, kun he voivat antaa valmiin esitteen mukaan tiedon tarvitsijoille, eikä aikaa siten kulu näiden asioiden läpikäymiseen. Tuotoksen työelämälähtöisyyttä tukee eri tahoilta tullut viesti, että kohderyhmä ei löydä jo käynnissä oleviin toimintoihin. Tämä sama huoli nousi myös kirjallisuudessa esiin. Turun alueella järjestetään paljon toimintoja, joista naismaahanmuuttajat hyötyisivät, mutta kehittämisprojektin aikana eri organisaatioilta tullut viesti kertoi kohderyhmän vaikeasta tavoitettavuudesta ja siitä, että kohderyhmä ei osaa etsiä internetistä näitä toimintoja. Tuotoksen avulla kohderyhmän on helpompi löytää olemassa olevat toiminnot ja näin kysyntä ja tarjonta kohtaavat helpommin. Tämä tarkoitus on saanut maahanmuuttajien parissa

työskenteleviltä toimijoilta positiivista viestiä. Tärkeää on ottaa mahdollisimman monipuoliset keinot käyttöön, jotta kohderyhmä löytää hyödylliset tavat edistää työkykyisyytään.

Tuotokseen valittujen organisaatioiden tarjoamien palvelujen tuli olla edullisia, jotta työtömillä olisi mahdollisuus osallistua niihin. Tämä tarve tuli esiin haastatteluissa sekä työpajassa. Valitut organisaatiot ovat isoja, vakiintuneita toimijoita Turun alueella, joilla on ollut samanlaisia palveluita jo vuosia. Tuotokseen ei haluttu laittaa yhteystietoja, jotka mahdollisesti vanhentuisivat jo hyvinkin nopeasti. Tuotoksen paperinen versio katsottiin tarpeelliseksi, koska sen saa otettua nopeasti mukaan toimipisteiltä, joissa naismaahanmuuttajat muutenkin liikkuvat. Näin ollen se tavoittaa kohderyhmän pelkästään sähköistä versiota paremmin. Tuotoksen mielenkiintoinen ulkoasu kiinnittää huomion, jolloin se tarttuu helposti mukaan. Tieto niin sanotusti tulee hakijan luokse, eikä sitä tarvitse lähteä erikseen etsimään. Paperinen versio toimii myös muistilappuna, joka mahdollisesti edesauttaa yhteydenottamisen toimintaa järjestäviin organisaatioihin. Vaikka haastatellut naismaahanmuuttajat eivät kokeneetkaan hankaluutta internetin käytössä, voi osalla maahanmuuttajanaisista olla internetin käyttö vierasta, myös siksi paperisen version koostaminen on perusteltua. Sähköinen versio kehitettiin, jotta sitä voi tarpeen mukaan päivittää ja näin ollen tuotos ei vanhene.

Organisaatioihin, joiden yhteystiedot tulivat tuotokseen, oltiin yhteydessä sähköpostitse. Organisaatioille lähetettiin sähköinen kirje (liite 5), jossa kerrottiin lyhyesti kehittämisprojektista. Suostumus yhteystietojen laittamiseen tuotokseen pyydettiin vahvistamaan kirjallisesti. Organisaatioilta tuli nopealla aikataululla hyväksyntä tietojen käyttämiseen ja usealta taholta tuli myös kehittämisehdotuksia tuotokseen, jotka huomioitiin lopullisessa versiossa. Tämän jälkeen suunniteltiin tuotokseen tulevat tekstit, jossa huomioitiin selkokielisyys. Kohderyhmän kielitaito voi olla vaihteleva, joten käytettiin ”helppoa” suomen kieltä eli toisin sanoen lyhyitä lauseita ja yksinkertaisia sanoja.

Tekstien valmistumisen jälkeen tuotoksen ulkoasua lähdettiin pohtimaan yhdessä graafisen suunnittelijan kanssa. Ulkoasua mietittäessä tärkeäksi nousi selkeys ja mielenkiintoa herättävä ulkoasu. Kuvituksen tuli olla sellainen, ettei se häirinnyt lukemista. Tuotoksen kooksi ja taitoksi valittiin haitaritaitto, jotta sitä olisi helppo säilyttää. Lisäksi koon ja taiton tuli olla standardien mukainen, jotta painatus olisi mahdollisimman edullista.

Tuotoksen koevedos lähetettiin tarkistettavaksi niille organisaatioille, jotka olivat pyytäneet sen näyttille ennen painoon menoa. Tarvittavat muutokset ja lisäykset tehtiin tämän jälkeen.

Tuotos jaettiin neljään aihepiiriin haastattelujen perusteella tulleiden nostojen mukaan: harrastukset, suomen kielen opiskelu, työnhaku- ja urasuunnittelu sekä opiskelu. Näiden lisäksi loppuun laitettiin Infotorista ja Infopankista omat kappaleet, koska niistä saa kattavasti tietoa monesta eri aihealueesta eri kielillä.

Harrastusosio jaettiin liikuntaan sekä taide-, musiikki- ja kädentaitoharrastuksiin. Harrastusmahdollisuuksissa huomioitiin kaikille avoimet ryhmät, sekä ainoastaan maahanmuuttajille tarkoitetut ryhmät. Haastatteluissa tuli esiin maahanmuuttajien halu tutustua kantaväestöön mikä mahdollistuu avoimissa ryhmissä ja siksi ne koettiin oleellisiksi tuoda esiin. Lisäksi tuotokseen haluttiin laittaa sukupuolisensitiivisten uintivuorojen mahdollisuus sekä perheliikunnan yhteystiedot. Uinti oli yksi maahanmuuttajanaisia kiinnostava harrastus ja vaikka haastatteluissa ei tullut ilmi erityistä tarvetta naisten uintivuoroille, niin se mahdollisuus koettiin tärkeäksi tuoda näkyviin. Työpajassa, jossa ideoitiin haastattelujen pohjalta maahanmuuttajille terveyttä edistävää toimintaa, tuotiin maahanmuuttajien kanssa työskentelevien henkilöiden taholta näkökulma koko perheen saattamisesta terveyttä edistävän toiminnan pariin. Perheen yhteinen harrastamista sivuttiin myös haastatteluissa. Tämä huomioitiin tuotoksessa juuri perheliikuntaan osallistumisen mahdollisuutena.

Kimmo- rannekkeen hankkimisen mahdollisuus turkulaisille työttömyysturvaa, perustoimeentulotukea tai muuta Kelan tukea saaville tuotiin esiin, koska se on edullinen tapa osallistua Turun kaupungin järjestämiin aktiviteetteihin. Kimmo- ranneke oli eräälle haastateltavalle tuttu ja hän koki sen hyväksi. Lisäksi Turun kaupungin liikuntavastaava suositteli sen laittamista tuotokseen.

Haastatteluissa suomen kielen taidon kehittäminen sekä suomalaisen koulutuksen saaminen toistuivat usein. Tästä syystä näiden tietojen tuominen oli tärkeää. Haastateltavat puhuivat suomea, mutta kokivat oman taitonsa riittämättömäksi työelämäänsä pääsyn kannalta. Haastatteluissa myös kritisoitiin kielikoulutuksen riittämättömyyttä, joten tuotoksessa haluttiin tuoda näkyviin useiden eri kielikoulutusta järjestävien organisaatioiden yhteystiedot. Lisäksi osa haastateltavista halusi vaihtaa alaa ja edetä mahdollisesti korkeakouluun, joten erilaisten opiskelupaikkojen yhteystiedot olivat paikallaan tuotoksessa.

Epätietoisuus uravalinnasta aiheutti osalle haastateltavista huolta samoin tiedon puute, miten esimerkiksi pääsee työkokeiluihin. TE- keskus oli tuttu paikka haastateltaville, mutta hankalaksi koettiin siellä asioiminen ”kun ei osaa kysyä oikeita asioita”, lisäksi ei osattu hakea tietoa nettisivuilta. TE- keskuksen internetsivuilla on kattavasti tietoa työhausta, uravalmennuksista yms. joista maahanmuuttajanaiset hyötyisivät. Tärkeää on löytää juuri itselleen oleellinen tieto helposti. Tuotokseen laitettiin TE- toimiston virkailijan neuvomat tärkeimmät osoitteet, joiden avulla pääsee helpoiten tarvitsemansa tiedon ääreen. TE- keskuksen yhteystietojen lisäksi siihen laitettiin Turun kaupungin Työpisteen yhteystiedot, koska sieltä juuri turkulaiset työttömät saavat kohdennetusti työelämäntietoisuutta.

Kehittämisprojektin implementointi

Kehittämisprojekti implementoidaan käytäntöön viemällä 100 kappaletta tuotosta paikkoihin, joissa maahanmuuttajanaiset löytävät sen helposti kuten maahanmuuttajien kanssa toimivien tahojen infopisteet. Tämä on vasta suunnitelma, koska esitteiden painattaminen tulee kilpailuttaa ja se ei ehdi toteutua kehittämisprojektin päättymiseen mennessä. Tuotoksen jakaminen siirtyy RUORI 2- hankkeen vastuulle, joka painattaa esitteet. Projektipäällikkö antaa ehdotuksia RUORI 2- hankkeen projektiryhmälle mihin paikkoihin tuotosta tulisi jakaa. Tuotoksen sähköinen versio on laitettu RUORI 2- hankkeen nettisivulle.

12 ARVIOINTI JA POHDINTA

Erilaisissa maahanmuuttajien työllistymiseen tähtäävissä hankkeissa on huomioitu kieli- ja ammatillisten koulutusten tärkeys. Hankkeiden ongelmana on kuitenkin ollut niiden jääminen kertaluontoisiksi projekteiksi, eikä jatkuvuutta ole ollut rahoituksen loppumisen jälkeen. (Karinen 2011, 52.) Palveluja tarvitaan, jotta maahanmuuttajilla olisi parempi mahdollisuus työllistyä (Holm, Hopponen & Lahtinen 2008, 34, 36). Toimenpiteitä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi kaivataan. Kunnan huolehtivat omista lainmukaisista velvoitteistaan, mutta erilaisten lyhyiden hankkeiden lisäksi pitkäkestoisempi toiminta ja yhteistyö olisi toivottua. (Zacheus 2013, 128.)

Vaikka toimenpiteitä on tehty Suomessa sekä muualla Euroopassa, ei toimet aina vaikuta toivotulla tavalla. Euroopan unionin rahoittamassa FeMiPol- hankkeessa (Integration of Female Immigrants in Labor Market and Society: Policy Assessment and Policy Recommendations) tutkittiin maahanmuuttajanaisten sosiaalista integraatiota, osallisuutta sekä yhteenkuuluvuutta ja siihen osallistui 11 maata muun muassa Ruotsi, Saksa ja Iso-Britannia. Tutkimuksessa havaittiin, ettei pohjoisen- ja läntisen Euroopan hyvinvointimallilla, jossa on maahanmuuttajien työmarkkinoille ja yhteiskuntaan mukaan pääsulle annettu suuri painotus, saavuteta pysyviä työllisyysratkaisuja. Ne henkilöt, jotka työllistyisivät muutenkin helpommin hyötyvät siitä, mutta toisaalta hankalammin työllistyvät naismaahanmuuttajat integroituvat enemmänkin sosiaalisiin hyötyihin, ei niinkään työmarkkinoille. Kaikissa tutkimuskohteena olleissa maissa naismaahanmuuttajat kokivat ammattiin, kielikoulutuksiin, työhön ja sosiaalisiin oikeuksiin liittyvän virallisen tiedon etsimisen olevan hankalaa. Tietolähteinä käytettiin ennemminkin etnisiä ryhmiä, jolloin tieto oli heikompi laatuista. (Kontos 2011.)

Myös liikuntaryhmiin osallistumisen mahdollisuudesta tulisi tiedottaa maahanmuuttajia tehokkaammin esimerkiksi viemällä tietoa maahanmuuttajien kokoontumispaikkoihin. Ongelmana on ollut, että tieto ei saavuta kohderyhmää. Liikunnan on kuitenkin havaittu olevan tehokas kotoutumisen keino. Liikuntaryhmissä kielitaito on kohentunut ja ystävyyssuhteita on ollut helpompi solmia kantaväestön edustajien kanssa. (Zacheus 2013, 129-130.) Kennett (2005, 5) toteaa liikuntaorganisaatioiden antavan maahanmuuttajille sellaista itsemääräämisoikeutta ja kontrollia omaan elämäänsä, jota vieraaseen maahan tullut ei välttämättä muualta saa. Lisäksi liikunta auttaa muun muassa edistämään terveyttä, voimaannuttaa tiettyjä ryhmiä kuten etnisiä vähemmistöjä ja naisia sekä edistää

sosiaalista vuorovaikutusta (Collins ym.1999, Kennett 2005, 5 mukaan). Maahanmuuttajien tiedon puute on tullut esiin myös Etelä- Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri Eksoten mukaan sosiaali- ja terveyspalveluihin osallistumisessa. Palveluja järjestetään, mutta ne eivät tavoita kohderyhmää osittain kielitaidon puutteen vuoksi. (Mehtonen 2014.)

Kehittämiprojektin tavoitteena oli auttaa työttömiä maahanmuuttajanaisia löytämään itselleen hyödyllistä toimintaa työttömyyden aikana, jotta työkykyisyys pysyisi hyvänä. Kehittämiprojekti kiinnittyi Ruori- hankkeeseen, joten suuntaviivat kehittämiprojektin tavoitteelle tulivat sieltä kautta. Ruori- hankkeen tähtäimenä on ollut edistää ja ylläpitää työttömien työnhakijoiden ja työmarkkinatuen ulkopuolelle olevien työkäisten hyvinvointia sekä arjessa selviytymistä terveiden elämäntapojen avulla. Punaisena lankana on ollut alusta saakka kohderyhmän osallistaminen projektin suunnitteluun, joten vasta maahanmuuttajanaisten haastattelujen jälkeen oli mahdollista pohtia, miten tavoitetta lähdetään saavuttamaan ja mikä lopullinen tuotos on.

Haastattelujen tarkan litteroinnin jälkeen muodostui selkeä kuva mitä kohderyhmä kaipaa työkykyisyyden edistämiseksi. Tuotos, joka auttaa kohderyhmää löytämään juuri heidän toiveidensa mukaista toimintaa, täyttää alussa asetetun tavoitteen. Tärkeää on, että tuotoksessa esitetyt toiminnot vastaavat niitä tarpeita ja toiveita mitä kohderyhmän haastattelussa tuli esiin. Lisäksi projektin edetessä huomattiin kuinka paljon erilaisia hankkeita ja toimintoja maahanmuuttajille on jo olemassa, joten ei haluttu lähteä kehittämään päällekkäistä tai samankaltaista toimintaa uudelleen. Ajatuksena oli saattaa kohderyhmä jo olemassa olevien toimintojen pariin ja helpottaa niiden löytymistä, ei niinkään järjestää kertaluontoista tapahtumaa, joka mahdollisesti jäisi siihen kehittämiprojektin päätyttyä. Sähköposti- ja puhelinkeskustelut esitteeseen tulleiden organisaatioiden yhteyshenkilöiden kanssa sekä työpajassa kohderyhmän kanssa työskentelevien ammattilaisten viestit, tukivat tätä ajatusta. Monessa organisaatiossa annettiin positiivista viestiä siitä, että olemassa olevia toimintoja tuodaan vahvemmin kohderyhmän tietoisuuteen. Nämä esitteessä olevat organisaatiot ovat vakiinnuttaneet paikkansa erilaisien koulutusten ja harrastusten järjestäjinä, joten jatkuvuutta on oletettavasti sieltä suunnalta tulossa jatkossakin.

Aihe oli projektin alkaessa hyvin ajankohtainen, koska työttömyyttä oli paljon ja lisäksi Suomeen oli tullut lähiaikoina paljon maahanmuuttajia. Kehittämiprojekti oli hyvin tarvelähtöinen ja siten lähtökohdat projektiin olivat hyvät. Alkuvaiheessa epävarmuutta toi kohderyhmän saaminen haastatteluihin, koska projektipäälliköllä ei ollut valmista sidos-

ryhmää tai verkostoa maahanmuuttajiin, jota kautta haastateltavat saisi. Tämä epävarmuus kuitenkin poistui nopeasti, kun työelämän mentori avusti haastateltavien saamisessa.

Haastateltavien osittainen homogeenisyys vei mahdollisesti tutkimustuloksia kerrottuun suuntaan. Haastatellut naismaahanmuuttajat olivat keski- iältään hieman yli 30 vuotiaita ja heillä oli jo jokin koulutus olemassa sekä kontakti Turun ammattikorkeakouluun. Voidaan siis ajatella, että he olivat motivoituneita työntekoon sekä itsensä kehittämiseen. Tulokset olisivat voineet olla erisuuntaisia, jos haastatteluihin olisi osallistunut iältään varttuneempia henkilöitä tai luku- ja kirjoitustaidottomia maahanmuuttajanaisia. Haastatteluissa olisi voinut kysyä maahantulon syytä, minkä merkitystä vastauksiin olisi ollut mielenkiintoista pohtia. Työpajassa esiin tullut huomio naismaahanmuuttajien haluttomuudesta painonhallinnallisten asioiden toteuttamiseen ei saanut tukea haastateltujen henkilöiden ajatuksista. Työpajassa mukana olleet henkilöt todennäköisesti työskentelivät erilaisten maahanmuuttajien parissa mitä haastatteluissa olleet maahanmuuttajat edustivat.

Kehittämiprojekti lähti vauhdilla käyntiin helmi-maaliskuussa 2016. Jo kuukauden sisällä oltiin tehty esiselvitys ja suunnitelma, jotta päästiin tekemään haastatteluja kohderyhmälle huhtikuussa 2016. Suunnitelma projektin etenemisestä tehtiin hyvin aikaisessa vaiheessa ja siihen tulikin prosessin edetessä muutoksia. Alustavasti kehittämiprojektin oli määrä olla valmis marraskuussa 2017, mutta projektipäällikön aikatauluista johtuen projektin päätyminen siirtyi huhtikuuhun 2018 kuten jo aiemmin kehittämiprojektin eteneminen- kappaleessa on mainittu. Suunnitelman riskianalyysissä jo pohdittiin aikataulua ja prosessin eteneminen pidettiin väljänä alun nopeaa etenemistä lukuun ottamatta.

Projektin venyminen antoi mahdollisuuden pohtia tuotosta tarkemmin, jolloin se myös muokkaantui kohderyhmää palvelevaan muotoonsa. Riskianalyysissä uhaksi määriteltiin juuri tuotoksen huono kohdentuminen naismaahanmuuttajille, joten aikataulun venyminen poisti tämän uhan. Projektipäälliköllä oli aikaa paneutua kirjallisuuteen uudestaan, joka osoittautui hyödylliseksi koska kehittämiprojektia hyödyntävää materiaalia löytyi vielä runsaasti. Esiselvitys tehtiin niin nopealla aikataululla, että kirjallisuuteen tutustuminen jäi väijäämättä pintapuoliseksi tuolloin. Toisaalta projektin venymisen aikana Turun seudun työttömyys lähti laskuun, joten aiheen ajankohtaisuus kärsi hieman. Projektin venyessä pystyttiin vahvistamaan myös tuotoksen työelämälähtöisyyttä. Tarve konkretisoitui projektin edetessä, koska eri organisaatioilta tuli viestiä, että tarvittavat toiminnot ovat jo olemassa, mutta kohderyhmän tavoittaminen on ollut haaste.

Tuotoksen valmistumista hidasti tilaajan puute sekä epätietoisuus kehittämisprojektin tuotoksesta. Jos litterointi oltaisiin pystytty tekemään välittömästi haastattelujen jälkeen, olisi tuotoksesta saatu mahdollisesti nopeammin selvyys. Kehittämisprojektin luonteesta johtuen tiedossa ei ollut valmista organisaatiota, johon tuotos tehtäisiin, vaan projektipäällikön tuli etsiä sopiva kumppani, joka laittaisi tuotoksen sähköisen version nettisivuilleen ja päivittäisi sitä. Tämä hankaloitti projektin valmistumista loppuvaiheessa, kun sopivaa kumppania ei löytynyt heti. Kiinnostusta esitettä kohtaan tuli eri tahoilta, mutta implementoinnin kannalta tärkeä sähköinen esiteversio ei soveltunut niiden organisaatioiden nettisivustolle sellaisenaan, joihin ensisijaisesti oltiin yhteydessä. Paperista esitettä oli helpompi tuoda käytäntöön, koska monilla organisaatioilla oli valmiina paikka mihin esitteen voisi viedä ja muun muassa Infotori lupasi ottaa esitteen jakaakseen.

Lopulta päätettiin ohjausryhmän toimesta, että kehittämisprojektin tuotoksen jalkauttaminen tapahtuu paperisen esitteen viemisenä maahanmuuttajien kanssa toimivien organisaatioiden toimipisteisiin, josta kohderyhmä sai helposti esitteen mukaansa. Lisäksi sähköinen versio esitteestä tuli RUORI 2- hankkeen nettisivuille. Vaikka tuotos on ensisijaisesti kohdennettu haastattelujen perusteella juuri naismaahanmuuttajille, niin siitä voi hakea tietoa myös muut. Tuotoksessa ei ole mainittu erityisesti naissukupuolta, joten yhtä hyvin se palvelee miehiä. Lisäksi esitteeseen on koottuna myös yhteystietoja toiminnosta, jotka ovat kaikille avoimia, joten kantaväestön edustajat saavat siitä halutesaan tietoa.

Kehittämisprojektin aikana projektipäällikön oma ymmärrys projektin hallintaan liittyvistä asioista kehittyi. Yhteydenpidon tärkeys sekä ajankohtaisista asioista informoiminen ohjausryhmälle koko projektin ajan osoittautui projektipäällikölle ajoittain haastavaksi, mutta projektin loppupuolella tämä asia korjaantui. Jatkoa ajatellen projektipäällikkö osaa huomioida lopputuotoksen suunnittelun aikaisemmassa vaiheessa ja siten aikatauluttaa projektin etenemisen paremmin. Projekti on etenevä prosessi, jossa jonkin olennaisen asian lykkääntyminen vaikuttaa koko prosessin etenemiseen. Yhteistyökumppaneiden hankkimiseen tulee panostaa paljon jo aikaisessa vaiheessa ja tehdä tarvittaessa vaihtoehtoinen suunnitelma, jos projekti ei etene halutulla tavalla. Projektin näkeminen kokonaisuutena, jossa on selkeä alku ja loppu harjaantui. Projekti loppuu vasta kun loppuraportointi on tehty.

Tähän kehittämisprojektiin ei koottu projektiryhmää, joten sen vetämisessä projektipäällikkö ei saanut harjoitusta. Projektipäällikkö vei itsenäisesti projektia eteenpäin ohjaus-

ryhmän alaisuudessa, joka sopi tässä kehittämisprojektissa työskentelytavaksi. Sidosryhmien kuten tuotokseen tulleiden organisaatioiden yhteyshenkilöiden sekä graafisen suunnittelijan kanssa harjoitusta työskentelystä kuitenkin tuli runsaasti.

Verkostoituminen kehittämisprojektin aikana eri henkilöiden ja organisaatioiden kanssa antoi uusia näkökulmia kehittämisprojektiin sekä loi yleistä keskustelua maahanmuuttajien ja työttömien tilanteesta, mikä hyödyttää projektipäällikköä jatkossa ja avartaa kuvaa vallitsevasta tilanteesta. Monikulttuuristen toimijoiden kokous, johon projektipäällikkö kutsuttiin kehittämisprojektin aikana sekä työpajassa mukana olleiden maahanmuuttajien kanssa työskentelevien ammattilaisten ajatukset kirkastivat kehittämisprojektin tuotoksen tarpeellisuutta. Voidaan todeta, että laaja verkostoituminen kehittämisprojektin aikana antoi projektipäällikölle kaikkein arvokkaimman opin, josta voi hyötyä myös jatkossa.

Tuotoksessa olevan esitteen suunnittelu teksteineen ja ulkoasuineen sekä yhteistyö graafisen suunnittelijan kanssa olivat myös arvokasta oppia tulevaisuutta varten. Projektipäällikkö ymmärsi hyvän esitteen rakentamiseksi tarvitsevänsä ammattilaisen näkökulmaa ja avustusta, jotta lopputuloksesta tuli hyvä.

LOPUKSI

Kehittämisprojektin aikana huomattiin, kuinka paljon jo ainoastaan Turun alueella on menossa hankkeita maahanmuuttajille ja työttömille. Esimerkiksi monikulttuurisia toimijoita on runsaasti, jotka rakentavat palveluita maahanmuuttajille. Monikulttuuristen toimijoiden tapaamisessa huomattiin eri hankkeiden samankaltaisuudet ja päällekkäisyydet, lisäksi toimijat eivät aina olleet tietoisia toistensa hankkeista. Jatkokehittelyä ajatellen olisi hyvä tehdä yhteistyötä vielä nykyistä enemmän ja koota kaikki menossa olevat hankkeet ja hankesuunnitelmat samaan dokumenttiin. Tärkeää olisi pohtia kuinka hankkeet hyödyntävätkin toisiaan, mutta pyrittäisiin välttämään päällekkäisyyksiä.

Tämän ”Naismaahanmuuttajien tarpeet ja toiveet työkykyisyyden edistämiseksi” kehittämisprojektin jatkuvuuden kannalta ihanteellista olisi, että sähköistä versioita päivitetäisiin aktiivisesti ja tarpeen tullen paperisesta versiosta otettaisiin lisää kopioita, kun ensimmäiset sata kappaletta on jaettu. Kehittämisprojektin tarpeellisuuden arviointia ajatellen kohderyhmän mielipiteet valmiista tuotoksesta olisivat olleet mielenkiintoisia ja tärkeitä myös tuotoksen jatkon kannalta. Näin oltaisiin saatu kohderyhmä osallistettua myös kehittämisprojektin lopussa.

Jatkoidea seuraavaan projektiin olisikin selvittää ovatko naismaahanmuuttajat löytäneet tuotoksen avulla itselleen tarpeellista toimintaa työttömyyden aikana ja millaista merkitystä sillä on mahdollisesti ollut työkykyisyyteen sekä hyvinvointiin.

LÄHTEET

Aarnitaival, S. 2012. Maahanmuuttajanaiset työelämätietoa etsimässä. Tutkimus kotoutumisen tietokäytännöistä. Tampereen yliopisto. Informaatiotieteiden yksikkö. Väitöskirja. Viitattu 22.12.2017. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66895/978-951-44-8800-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Airila, A., Toivanen, M., Väänänen, A., Bergbom, B., Yli-Kaitala, K. & Koskinen, A. 2013. Maahanmuuttajan onnistuminen työssä. Tutkimus työssä käyvistä venäläis-, kurdi- ja somalialais-taustaisista Suomessa. Työterveyslaitos. Helsinki: Hansprint Oy.

Akhavan, S. 2006. The health and working conditions of female immigrants in Sweden. Karolinska Institutet, Department of Public health sciences. Stockholm: ReproPrint AB. Viitattu 13.4.2018. http://academos.ro/sites/default/files/biblio-docs/240/thesis_1.pdf

Anis, M., Heiliö, T., Hietanen, O. & Marttinen, J. 2007. Kohti monikulttuurista Varsinais-Suomea. Varsinais-Suomen maahanmuuttopoliittisen ohjelman tilastoselvitys, haastattelut, tulevaisuus-verstaat ja kysely. Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Julkaisuja 2/2007. Turku: Pallosalama Oy. Viitattu 13.12.2017 <https://www.utu.fi/fi/yksikot/ffrc/tutkimus/hankearkisto/Documents/vasso-kohti-monikulttuurista-vs.pdf>

Aro, T. 2007. Toimintakyky työkyvyn arvion osana. Duodecim. Viitattu 15.3.2016 http://www.terveysportti.fi.ezproxy.turkuamk.fi/dtk/tyt/koti?p_artikkeli=tmk00002&p_haku=toimintakyky%20ja%20ty%C3%B6tt%C3%B6myys

Clarke, A. & Isphording, I. 2015. Language barriers and Immigrant health production. Institute for the study of labour. Discussion Paper no. 8846. Viitattu 29.11.2017 https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2564979

Elinkeinoelämän valtuuskunta 2016. Maahanmuuttajien työttömyysasteet kansalaisuuden mukaan 2000- 2016. Viitattu 20.3.2016 <http://www.eva.fi/tyotjatekijat/maahanmuuttajien-tyottomyysasteet-kansalaisuuden-mukaan-2000-2013/>

Ervasti, H., 2004. Työttömyys ja koettu hyvinvointi. Deprivaatioteorian, insentiiviteorian ja selviytymisnäkökulman vertailua. JANUS vol.12 no. 3, pp. 298-318.

Eskola, J. 2007. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS Kustannus.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

EURA 2014. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman hankkeen kuvaus. Viitattu 15.11.2017 <https://www.eura2014.fi/ratiepa/projekti.php?projektiid=S20218>

Euroopan komissio 2003. Yhteinen raportti sosiaalisesta osallisuudesta. Viitattu 14.11.2017 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0773&from=FI>

Findikaattori. Työttömyysaste 22.12.2017. Viitattu 28.12.2017 <http://findikaattori.fi/fi/34>

Forsander, A. 2002. Luottamuksen ehdot. Maahanmuuttajat 1990- luvun suomalaisilla työmarkkinoilla. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 39/2002. Helsinki: Väestöliitto. Viitattu 8.11.2017 https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/7fcc3f86885504f371b0e847fe3a5162/1510135219/application/pdf/7127693/Forsander_Luottamuksen%20ehdot.pdf

Forsander, A. 2007. International Practice and Policy Trends in International Labour Immigration. Helsinki: Stakes.

Gould, R., Koskinen, S., Sainio, P., Blomgren, J., Kivekäs, J., Ilmarinen, J., Husman, P. & Seitamo, J. 2012. Työkyky. Teoksessa S. Koskinen, A. Lundqvist & N. Ristiluoma. (toim.) 2012. Terveys, työkyky ja hyvinvointi Suomessa 2011. Raportti 68/2012. Tampere: Juvenes Print- Suomen yliopistopaino Oy. Viitattu 19.12.2017 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90832/Rap068_2012_netti.pdf?sequence=1

Haake, N. & Nikula, T. 2011. Osallisuus, luottamus ja elinympäristö. Terveiden edistämisen kansalaiskysely 2011. Helsinki: Terveiden edistämisen keskuksen julkaisuja.

Haapakorpi, A. 2004. Kulttuurista rajankäyntiä- nuorten ja korkeakoulutettujen maahanmuuttajien koulutus- ja työmarkkinahistoria ja -orientaatio. Raportteja ja selvityksiä 43. Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia. Helsinki: Palmenia- kustannus.

Hakanen, P. 2018. Työllisten määrä kasvoi vuodessa 71 000 hengellä. Turun Sanomat 21.2.2018, 9.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Helajärvi, H., Lindholm, H., Vasankari, T. & Heinonen, O. J. 2015. "Vähäisen liikumisen terveys-haitat". Duodecim, vol. 131, no. 18, pp. 1713-1718.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. painos. Helsinki: Tammi.

Holm, P., Hopponen, A. & Lahtinen, M. 2008. Maahanmuuttajien työkyky 2008. Helsinki: Peller-von taloudellinen tutkimuslaitos PTT.

ICF: Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus. 2013 (2004). 6. painos. Ohjeita ja luokituksia 2004:4. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print Oy- Suomen yliopistopaino. Viitattu 20.12.2017 <http://www.julkari.fi/handle/10024/77744>

Ilmarinen, J., Gould, R., Järviskoski, A. & Järvisalo, J. 2006. Työkyvyn moninaisuus. Teoksessa R. Gould, J. Ilmarinen, J. Järvisalo & S. Koskinen. (toim.) Työkyvyn ulottuvuudet. Terveys 2000- tutkimuksen tuloksia. Helsinki: Hakapaino Oy. Viitattu 19.12.2017 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129155/Tyokyvynulottuvuudet.pdf?sequence=1>

Jaakkola, M. & Reuter, A. 2008. Maahanmuuttajanaiset entisen Neuvostoliiton alueelta. Resurssit ja sijoittuminen työmarkkinoille. Teoksessa T. Martikainen & M. Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. 2. painos. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.

Joronen, T. 2008. Työmarkkinoiden monenlaiset maahanmuuttajanaiset. Haaste suomalaiselle sukupuolijärjestelmälle. Teoksessa T. Martikainen & M. Tiilikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. 2. painos. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.

Karinen, R. 2011. Maahanmuuttajien työllistymisen esteet – kohti ennakoivaa ja vaikuttavaa verkostotyötä. Sisäasiainministeriön julkaisut 13/2011. Viitattu 13.12.2017 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79683/sm_132011.pdf

Kauppinen, TM., Saikku, P. & Kokko, R. 2010 Työttömyys ja huono-osaisuuden kasautuminen. Teoksessa M. Vaarama, P. Moisio & S. Karvonen (toim.) Suomalaisten hyvinvointi 2010. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 22.12.2017 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80297/8cec7cec-5cf3-4209-ba7a0334ecdb6e1d.pdf?sequence=1>

Kennett, C. 2005. Sport, immigration and multiculturalism: a conceptual analysis. Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics UAB. Viitattu 14.4.2018. https://ddd.uab.cat/pub/wor-pap/2005/hdl_2072_5015/WP103_eng.pdf

Kerätär, R. 2016. Kun katsoo kauempaa, näkee enemmän. Monialainen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi pitkäaikaistyöttömillä. Oulun yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 22.12.2017 <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526210865.pdf>

Kontos, M. 2011. Between Intergration and Exclusion: Migrant women in European Labour Market. Migration Policy Intitution. 23.3.2011. Viitattu 14.4.2018. <https://www.migrationpolicy.org/article/between-integration-and-exclusion-migrant-women-european-labor-markets>

Koskinen, S., Castaneda, A., Solovieva, N. & Laatikainen, T. 2012. Koettu terveys ja pitkäaikaiset sairaudet. Teoksessa A. Castaneda, S. Rask, P. Koponen, M. Mölsä & S. Koskinen (toim.) Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi. Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa. Raportti 61/2012. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print- Suomen yliopistopaino Oy.

Kreps, G. L. & Sparks, L. 2008. Meeting the health literacy needs of immigrant populations. Patient Education & Counseling, vol. 71, no. 3, pp. 328-332.

Kroet, C. 2016. Most migrants in Germany fail to get jobs. Politico 19.12.2016. Viitattu 13.4.2018. <https://www.politico.eu/article/most-germany-migrants-fail-to-get-jobs-unemployment/>

Kähäri, O. 2017. Luottamus venäläistaustaisten ja kantasuomalaisten työelämän suhteissa. Turun yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Väitöskirja. Viitattu 22.12.2017 <http://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/144137/AnnalesC445K%C3%A4h%C3%A4ri.pdf?sequence=1>

Larja, L. & Sutela, H. 2015. Työllisyys. Ulkomaalaistaustaisten miesten työllisyysaste lähes samalla tasolla kuin suomalaistaustaisella – naisilla enemmän vaikeuksia työllistyä. Teoksessa T. Nieminen, H. Sutela & U. Hannula. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 28.1.2017 http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Leeman, L., Kuusio, H. & Hämäläinen, R.- M. 2015. Sosiaalinen osallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke. (Sokra). Terveysten ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 14.11.2017 www.thl.fi/sokra.

Liikunta (online). Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Käypä hoito -johtoryhmän asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2016 Viitattu 7.7.2017 www.kaypa-hoito.fi

Linnanmäki- Koskela, S. 2010. Maahanmuuttajien työpaikkaintegraatio. Vuosina 1989- 1993 Suomeen muuttaneiden tarkastelua vuoteen 2007 asti. Helsingin kaupungin tietokeskus tutkimuksia 2/ 2010. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 8.11.2017 https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/10_09_28_tutkimus_2_linnanmaki_koskela.pdf

Loppela, K. 2004. Ihminen ja työ- keskustellen työkuuntoon. Työyhteisön kehittäminen työkykyä ylläpitävän toiminnan viitekehityksessä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Väitöskirja. Viitattu 19.12.2017 <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67375/951-44-5949-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2017. Sisäministeriö. Helsinki 2017. Viitattu 28.12.2017 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79281/Maahanmuuton%20tilannekatsaus%202017.pdf?sequence=3>

Maahanmuuttajien kotoutumista tukevat ESR-hankkeet 2016. Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma. Viitattu 15.11.2017 <https://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/984438/Kotoutumishankkeet+30.6.2016%2C%20FI.pdf/70e1ecf8-771d-4617-868c-4070eae3f072>

Martelin, T., Koskinen, S. & Lahelma, E. 2005. Väestöryhmien väliset terveyserot. Duodecim. Viitattu 16.3.2016 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=suo00043

Martikainen, T. 2007. Maahanmuuttajaväestön sukupuolittuneisuus, perheellistyminen ja sukupuolisuus. Teoksessa M. Tiilikainen & M. Martikainen (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. 2. painos. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2007. (toim.) Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. 2. painos. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 46/2007. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy.

Masto – maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen -hanke. Viitattu 15.11.2017. <https://www.socom.fi/masto/>

Mehtonen, J. 2014. Tiedon puute vaikeuttaa maahanmuuttajien sosiaali- ja terveyspalvelujen saantia. Yle uutiset. Viitattu 7.3.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-7141239>

Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteessä. 4. painos. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Morse, J. M. 2012. Qualitative health research. Creating a new discipline. ProQuest Ebook central. Viitattu 5.12.2017 <https://ebookcentral.proquest.com/lib/turkuamk-ebooks/reader.action?docID=1017563>

Mäkitalo, J., Suikkanen, A., Ylisassi, H. & Linnakangas, R. 2008. Ympäristö-yksilö-tasapainomalli. Duodecim. Viitattu 24.3.2016 http://www.terveysportti.fi.ezproxy.turkuamk.fi/dtk/oppi/koti?p_artikkeli=kun00565&p_haku=ty%C3%B6kykyisyys

Niiranen, K., Hakulinen, H., Manninen, P. & Räsänen, K. 2014. Työttömien terveyspalvelujen kehittäminen – verkosto mahdollisuutena. Työelämän tutkimus. vol.12, no.1, pp. 3-22.

Office for National Statistics. 2016: International immigration and the labour market, UK: 2016. Viitattu 13.4.2018. <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/articles/migrationandthelabourmarketuk/2016>

O'Mara, B. 2013. "Social media, digital video and health promotion in a culturally and linguistically diverse Australia". Health promotion international, vol. 28, no. 3, pp. 466-476 11p.

Orrenius, P. & Zavodny, M. 2009. Do Immigrants Work In Riskier Jobs? Demography. vol. 46, no.3, pp. 535–551. Viitattu 4.12.2017 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2831347/>

Pehkonen, A. 2006. Maahanmuuttajan kotikunta. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy. Viitattu 8.11.2017 <https://multikult.files.wordpress.com/2008/05/maahanmuuttajan-kotikunta-tutkimus-maahanmuuttajista-suomessa.pdf>

Pohjolainen, T. & Saltychev, M. 2015. Toimintakyky. Duodecim. Viitattu 11.3.2016 http://www.terveysportti.fi.ezproxy.turkuamk.fi/dtk/tyt/koti?p_artikkeli=fys00002&p_haku=ty%C3%B6kykyisyys

Puska, P. & Vaarama, M. 2012. Esipuhe. Teoksessa A. Castaneda, S. Rask, P. Koponen, M. Mölsä & S. Koskinen (toim.) Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi. Tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurditaustaisista Suomessa. Raportti 61/2012. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print-Suomen yliopistopaino Oy.

Pöyhönen, S., Tarnanen, M., Kyllönen, T., Vehviläinen, E. & Rynkänen, T. 2009. Kielikoulutus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa. Tavoitteet, toteutus ja hallinnollinen yhteistyö. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Rakennerahastot. Viitattu 15.11.2017 <http://www.rakennerahastot.fi/mita-rakennerahastot-ovat#.WgwsTohx3IU>

Romei, V., Ehrenberg-Shannon, B., Maier-Borst, H. & Chazan, G. 2017. How well have Germany's refugees integrated? Financial Times. 19.9.2017. Viitattu 13.4.2018 <https://www.ft.com/content/e1c069e0-872f-11e7-bf50-e1c239b45787>

Rotko, T., Aho, T., Mustonen, N. & Linnamäki, E. 2011. Kapeneeko kuilu? Tilannekatsaus terveyserojen kaventamiseen Suomessa 2007–2010. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Yliopistopaino Oy.

Rouvinen-Wilenius, P. 2014. Kohti osallisuutta – mikä estää, mikä mahdollistaa. Teoksessa A. Jämsen & A. Pyykkönen (toim.) Osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry.

Ruohonen, R. 2013. Seudullinen kotouttamisohjelma vuosille 2013-2016. Viitattu 4.3.2016 <http://raisio02.hosting.documenta.fi/kokous/2013215410-4-1.PDF>

Saaranen- Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 10.12.2017 http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html

Silfverberg, P. 2005. Ideasta projektiksi. Projektinvetäjän käsikirja. Viitattu 26.3.2016 http://www.helsinki.fi/urapalvelut/materiaalit/liitetiedostot/ideasta_projektiksi.pdf

Sole` - Auro`, A. & Crimmins, E. 2008. Health of immigrants in European countries. Research Institute of Applied Economics 2008. Working papers 2008/09. Viitattu 30.11.2017 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2967040/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 14.11.2017 <http://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>

Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. 1.-2. painos. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Taipale, I. 2013, "Työttömät ja terveydenhuolto". Duodecim, vol. 129, no. 21, pp. 2204-2206.

Talala, K., Härkänen, T., Martelin, T., Karvonen, S., Mäki-Opas, T., Manderbacka, K., Suvisaari, J., Sainio, P., Rissanen, H., Ruokolainen, O., Heloma, A. & Koskinen, S. 2014. Koulutusryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot ovat edelleen suuria. Suomen lääkärilehti - Finlands läkartidning, vol. 69, no. 36, pp. 2185-2192.

Tiilikainen, M. 2008. Menestyvät maahanmuuttajanaiset. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 33-2008. Helsinki: Vammalan kirjapaino Oy. Viitattu 8.11.2017 https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/2e4e092920aaa32333a1fa8b69ad994e/1510140993/application/pdf/264475/Menest%20maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Tilastokeskus. Maahanmuuttajataustaisten määrät ja osuudet alueittain 1990-2016. Viitattu 13.12.2017 http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen__Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/007_ulkom_osuudet.px/table/tableViewLayout1/?rxid=dc815f51-a7d0-4aec-a81a-49b8ce399d18

Tilastokeskus. Maahanmuuttajat väestössä. Viitattu 21.12.2017 http://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html#tab1485503695201_3

Tilastokeskus. Väestörakenne 2016. Viitattu 13.12.2017 <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html>

Turun työttömyyskatsaus 1/2016. Viitattu 10.3.2016 <https://www.turku.fi/tilastot/tyottomyyskatsaus>

Turun työttömyyskatsaus 10/2017. Viitattu 28.12.2017 <https://www.turku.fi/tilastot/tyottomyyskatsaus>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 3.11.2016 http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Vaalavuo, M. 2016. Health and (un)employment: the relationship. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Data brief 1/2016. pp.1-4.

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittämisestä 2002. Viitattu 6.7.2017 <https://www.edilex.fi/mt/havm20020010#OT5>

Valtonen, K. & Siikamäki, H. 2013. Maahanmuuttajat ja perusterveydenhuolto. Duodecim. Viitattu 17.3.2016 http://www.terveysportti.fi.ezproxy.turkuamk.fi/dtk/ltk/koti?p_artikkeli=ykt01135&p_haku=maahanmuuttajat

Varsinais- Suomen liitto. 2017. Maakunnan tila. Katsaus Varsinais- Suomen kehitykseen syksyllä 2017. Viitattu 28.12.2017 <http://www.lounaistieto.fi/wp-content/uploads/2017/11/maakunnan-tila-syksy-2017.pdf>

Viirakorpi, P. 2000. Onnistunut projektioipa kunta-alan projektityöskentelyyn. Suomen kuntaliitto. Helsinki. Viitattu 26.3.2016 <http://shop.kunnat.net/download.php?filename=uploads/p071005095633P.pdf>

Virkki, P. & Somermeri, A. 1992. Projektityö, kehittämisen moottori. 4.–7. painos. Edita Prima Oy. Helsinki.

Väestöliitto. 2017. Maahanmuuttajat. Koonnut. Miettinen, A. Väestöntutkimuslaitos. Viitattu 21.12.2017 http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/

World Health Organization 2017. International classification of Functioning, Disability and Health. 2004. Viitattu 28.11.2017 <http://www.who.int/classifications/icf/en/>

Zacheus, T. 2013. Maahanmuuttajien kotoutuminen ja liikuntapalvelut Turussa ja sen lähialueilla. Web reports 79. Siirtolaisuusinstituutti. Turku. Viitattu 13.2.2018. <http://www.migrationinstitute.fi/files/pdf/webreport/webreports79.pdf>

HAASTETTELURUNKO

RYHMÄHAASTATTELU 3-4 HLÖÄ/ RYHMÄ

OSIO 1

1. Taustat

- a. Ikä
- b. Kuinka kauan asunut Suomessa
- c. Lähtömaa
- d. Koulutus

2. Vapaa-aika

- a. Harrastukset
- b. Muut kiinnostuksen kohteet

OSIO 2

3. Terveys ja hyvinvointi

- a. Oma arvio tämän hetkisestä terveydestä ja jaksamisesta
- b. Tiedätkö mistä saat apua ja tietoa terveysasioissa?

4. Oma arvio digitaalisesta osaamisesta ja oppimistarpeesta

- a. Mihin käytät tietokonetta/ tablettia/ älypuhelinta? (esim. tiedon haku, asiointi)
- b. Koetko tarvitsevasi (lisä)opastusta digitaalisessa osaamisessa?
- c. Mitä digitaalisia taitoja haluaisit kehittää/ osata, ideat?

OSIO 3

5. Terveyttä edistävä toiminta ja työn saanti

- a. Olisitko kiinnostunut osallistumaan terveyttä edistävään toimintaan?
- b. Mitä esteitä osallistumisella voi olla?
- c. Mikä on haasteena työhön menoa ajatellen?
(Esim. terveys, kielitaidottomuus, päihteiden käyttö)
- d. Mitä pidät tärkeänä työkyvyn ylläpidon kannalta?
(Esim. liikunta, uni, ravinto, päihteettömyys)
- c. Millaisesta toiminnasta olisit kiinnostunut/ mistä hyötyisit?
- d. Toivotko yksilö/pari/ ryhmätoimintaa?

Malli teemoittelusta

Onko jotain kiinnostuksen kohteita?

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alakäsité	Yläkäsité
Olisin aina halunnut pelata jalkapalloa	Haluaa pelata jalkapalloa	jalkapallo	pallopelit
Haluaisin harrastaa koripalloa tai ihan kunnon jumppaa, koska kuntosali tylsää yksin	Haluaa pelata koripalloa tai jumpata	koripallo ja jumppa	pallopelit/ ryhmäliikunta
Kiva tehdä jonkun kanssa, että tulee hiki.	Yhdessä jonkun kanssa, että tulee hiki	ryhmäliikunta/ joukkueurheilu	ryhmäliikunta/ joukkuelajit
En osaa sanoa nyt heti mihin haluaisin osallistua, voisin mennä kuntosalille... työkokeiluissa kävin kuntosalilla...” käsityöt	Ei osaa sanoa, ehkä kuntosali käsityöt	kuntosali käsityöt	kuntosali käden taidot
uiminen ja tanssi	uiminen ja tanssi	uiminen ja tanssi	vesiliikunta/ tanssiliikunta
neulominen ja tanssi kun minä olin kotimaassa minä soitin kanteletta, mutta kun tulen suomeen en saa jatkaa kun täällä ei osaa on vähän erilainen (siis kannel),	neulominen ja tanssi Ennen soittanut kanteletta, Suomessa ei onnistu, kun on erilainen soitin	neulominen ja tanssi kanteleen soitto	käden taidot ja tanssiliikunta Musiikki
minä pidän piirtämine Minä haluaisin opiskella suomea ja löytää työpaikka.”	piirtäminen Suomen opiskelu ja työpaikan saaminen	piirtäminen Kielen opiskelu ja työn saaminen	käden taidot kielten opiskelu/ työ

Mitä esteitä osallistumisella voi olla? Mikä on haasteena työhön menoa ajatellen?

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alakäsité	Yläkäsité
”Ei ole tietoa, ei kerrottu mitään” Mä olin työttömänä, jos en olisi istunut Te-toimistoassa tunti-puolituntia tai jotain. Ei kysytä Haluatko tehdä töitä vai ei? Ei kysytä mitä me halutaan, vaan käsketään mennä töihin. Ja jos etsi töitä joo etsin, mut mua ei kiinnosta mä haluun opiskella.	Ei ole tietoa, miten saada töitä, ei kartoiteta toiveita opiskelun suhteen. Käsketään mennä töihin, vaikka haluaa opiskella.	Tiedon puute Omien toiveiden huomiotta jättäminen	Tiedon puute/ Toiveiden huomiotta jättäminen

SAATEKIRJE

Päiväys 19.4.2016

Opinnäytetyön nimi: Työkykyisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen työttömillä maahanmuuttajille

Hyvä vastaaja

Kohteliaimmin pyydän Teitä osallistumaan haastatteluun, jonka tavoitteena on saada tietoa maahanmuuttajien toiveista työkykyä ja hyvinvointia edistävästä toiminnasta. Tarkoituksena on kartoittaa minkälaisesta toiminnasta maahanmuuttajat ovat kiinnostuneet ja mitä he pitävät tärkeänä, jotta työkyky ylläpysyy työttömyyden aikana. Lisäksi haastattelulla kerätään tietoa digitaalisten taitojen hallinnasta ja niiden liittyvistä mahdollisista lisäopastuksen tarpeista. Tämä aineiston keruu liittyy itsenäisenä osana Ruori- hankkeeseen. Lupa aineiston keruuseen on Ruori- hankkeen projektipäälliköltä Ritva Laaksonen-Heikkilältä. Suostumuksenne haastateltavaksi vahvistatte allekirjoittamalla alla olevan Tietoinen suostumus haastateltavaksi -osan ja antamalla sen haastattelijalle.

Teidän osallistumisenne haastatteluun on erittäin tärkeää, koska näin saadaan kattavaa tietoa kohderyhmän omista toiveista sekä tarpeista ja tulevat toimet pystytään kohdentamaan paremmin. Haastattelun tulokset tullaan raportoimaan niin, ettei yksittäinen haastateltava ole tunnistettavissa tuloksista. Teillä on täysi oikeus keskeyttää haastattelu ja kieltää käyttämästä Teihin liittyvää aineistoa, jos niin haluatte.

Tämä aineiston keruu liittyy osana Turun ammattikorkeakoulussa suorittamaani ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvaan opinnäytteeseen. Opinnäytetyöni ohjaaja on Ritva Laaksonen- Heikkilä, opettaja, Turun amk/Terveysala

Osallistumisestanne kiittäen

Nimi Mari Laineenoja
fysioterapeutti, yamk -opiskelija
Yhteystiedot
mari.laineenoja@edu.turkuamk.fi

Tietoinen suostumus haastateltavaksi

Olen saanut riittävästi tietoa _____ opinnäytetyöstä, ja siitä tietoisena suostun haastateltavaksi.

Päiväys _____

Allekirjoitus _____

Esite

OPISKELU

Turun seudulla on monipuoliset mahdollisuudet opiskella joko opinto- tai työharjoittelussa. Myös perustutkinto ja koulutus- ja ammatillinen aikuiskoulutus onnistuu. Voit opiskella työajan ulkopuolella tai työssä ja demossa olevaa ammattitaitoa. Huom! Osa-aikaoikeudesta on lisärajoitukset.

Seurataksesi on Turun seudulla toimivien oppilaitosten yhteystietoja.

www.turkuzank.fi/fi/

www.turkuzank.fi/ruo/

www.turunliiketoiminta.fi/

www.turku.fi/

tunnetustiilmuopisto.fi/

www.raaho.fi/

www.utu.fi/Palvelut/maahanmuuttajille/

www.komee.org

Usein opiskelijamahdolluuksia löytyy internetistä.

www.google.fi → hakusanalla opiskele Turku,

opiskele Varkaus- Suomi

tai osoitteesta

www.turku.fi/opiskelijak-ajankohti-aiaku/

mika-turku.fi/opiskelu/

www.turku.fi/ajankohti-ja-koulutus/

aihekohtaisia- ja -opiskelu-kohtaisia- maahanmuuttajille

INFOTORI

- MATALAN KYNNYKSEN NEUVONTAPISTE

Suomen kaupunkien 2. korkeasta löytyy ihmisiä, joita saat henkilökohtaisesti neuvoa monissa tärkeissä asioissa. Infotori neuvoa mm. oleskelutilojen ja kansalaisuuteen liittyvissä asioissa, laajuutuksessa, kysymyksissä, asumisessa, työlläntä ja koulutuksen liittyvissä asioissa. Saat myös apua lomakkeiden täytössä.

Infotorilla saat palvelua monella eri kielellä.

Katso lisää: www.turku.fi/infotori

Yhteystiedot: infotori@turku.fi

puh. 040 175 5584

INFOPANKKI

Paljon hyödyllistä tietoa Suomesta ja täällä elämisestä saa osittain www.infopankki.fi

Usein eniten tiedoa Turusta saa osittain

www.infopankki.fi/turku

MAAHANMUUTTAJA: TAHDOTKO TIE TOA JA TOIMINTAA?

Esititko itsellesi meluisia tekemistä työttömyyden aikana vai haluatko kehittää kielitaitoasi ja ammatillista osaamistasi? Koetko työhäsi unelmaksi tai et vielä tiedä mihin ammatin suuntautuisit? Täällä esitteeseen on koottu yhteistyöjärjestöjä, jotka tarjoavat tietoa etsimistä eri harrastuksista, kielikoulutuksista, opiskelusta sekä työhauusta. Löydät nopeasti oikeat yhteystiedot, eikä aikaa mene internetin selaamiseen.

Kirje yhteistyötahoille

Hei, opiskelen Turun ammattikorkeakoulussa Terveiden edistämisen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa ja sen päättötyöhön eli kehittämisprojektiin liittyen teen maahanmuuttajille jaettavaa esitettä, jossa on yhteistietoja Turun alueen harrastemahdollisuuksista, kieli-koulutuksista, työ- ja työharjoittelupaikoista sekä lisäopiskelumahdollisuuksista. Kehittämis-projektin aiheena on "Naismaahanmuuttajien tarpeet ja toiveet työkykyisyyden ylläpysymiseksi."

Nämä edellä mainitut teemat nousivat esiin naismaahanmuuttajille tehdyissä haastatteluissa keväällä 2016. Haastattelut liittyivät Turun ammattikorkeakoulun Ruori- uutta suuntaa terveyteen, työ- ja toimintakykyyn hankkeeseen, jonka lähtökohtana on edistää ja ylläpitää työttömien työnhakijoiden ja työmarkkinatuen ulkopuolelle olevien työikäisten hyvinvointia sekä arjessa selviytymistä terveiden elämäntapojen avulla.

Maahanmuuttajanaiset kokivat tiedon saannin ja etsimisen olevan hankalaa, siksi päädyin esitteeseen, jossa on tietoa palvelujen järjestäjistä. Esitettä on tarkoitus jakaa maahanmuuttajien kanssa toimiville tahoille.

Esitteeseen on ajatuksena laittaa lyhyt kuvaus järjestettävästä toiminnasta ja yhteystiedot palvelujen järjestäjiin, lähinnä siis internet - ja/ tai sähköpostiosoite.

Nyt kysynkin Teiltä suostumusta käyttää organisaationne yhteistietoja tähän esitteeseen. Suostumus ei velvoita mihinkään, vaan tavoitteena on vain auttaa maahanmuuttajia löytämään itselleen tärkeää toimintaa.

Kiitos jo etukäteen vastauksesta, vastaathan vaikka vastaus olisi kielteinen. Vastaan myös mielelläni mahdollisiin kysymyksiin.

Ystävällisesti, Mari Laineenoja, fysioterapeutti

Terveiden edistämisen Yamk- opiskelija Turun ammattikorkeakoulu

mari.laineenoja@edu.turkuamk.fi